

MARIA GISBERT QUERAL

El sistema de pensions espanyol des de la perspectiva del contribuent

TREBALL DE FI DE GRAU

Grau d'Economia

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

Reus, 2016

ÍNDIX

0.	INTRODUCCIÓ	5
1.	EVOLUCIÓ DEL SISTEMA DE PENSIONS	6
2.	COMPOSICIÓ DEL SISTEMA DE PENSIONS ESPANYOL.....	8
2.1.	Pensions contributives.....	8
2.2.	Pensions no contributives.....	10
2.3.	El SOVI.....	10
3.	FUNCIONAMENT DEL SISTEMA DE PENSIONS.....	10
3.1.	Fonts de finançament	11
3.2.	Sistema de finançament i prestació.....	12
3.3.	Pensió de jubilació del règim general	13
3.3.1.	El factor de sostenibilitat.....	17
4.	CANVIS SOCIALS DE LES ÚLTIME DÈCADES A L'ESTAT ESPANYOL.....	18
4.1.	Evolució pensions.....	18
4.2.	Evolució demogràfica.....	21
4.3.	Evolució de l'esperança de vida.....	24
4.4.	Evolució de l'edat de maternitat	25
4.5.	Evolució ocupació	26
5.	POLÍTIQUES DE CANVI DE SISTEMA DUTES A TERME EN ALTRES PAÏSOS.....	27
5.1.	Sistema de pensions de capitalització: Xile	28
5.2.	Sistema de pensions mixt: Suècia.....	29
6.	CAS APLICAT: COMPARATIVA ENTRE EL SISTEMA DE REPARTIMENT ESPANYOL I DE CAPITALITZACIÓ XILÈ	30
6.1.	Sistema de repartiment espanyol.....	30
6.1.1.	Taxa de dependència.....	32
6.2.	Sistema de capitalització xilè	33
6.2.1.	Escenari 1: advers del risc.....	34
6.2.2.	Escenari 2: amant del risc.....	35
6.2.3.	Escenari 3: inversor coneixedor del mercat	36

6.3. Resultats del cas aplicat.....	37
7. PROPOSTES	38
8. CONCLUSIONS	40
9. REFERÈNCIES.....	42

ÍNDIX DE FIGURES

Gràfic 1: Evolució de les partides de finançament del Sistema de la Seguretat Social (2008-2015).	12
Gràfic 2: Evolució del nombre de pensions a Espanya (2012-2016).	19
Gràfic 3: Evolució de l'import de les pensions a Espanya (2012-2016).....	20
Gràfic 4: Evolució de la pensió mitjana a Espanya (2012-2016).	21
Gràfic 5: Piràmide de la població espanyola a dia 1 de juliol de 2015.....	22
Gràfic 6: Previsió de la població espanyola fins l'any 2064.....	23
Gràfic 7: Evolució percentual de la població espanyola per franges d'edat.	24
Gràfic 8: Evolució de l'esperança de vida a Espanya.	25
Gràfic 9: Evolució de l'edat de maternitat a Espanya.....	26
Gràfic 10: Evolució de l'ocupació a Espanya.....	27
Gràfic 11: Taxa de dependència de la gent major de 64 anys a Espanya.	33
Taula 1: Edat i període de cotització exigits per accedir a la pensió de jubilació.	13
Taula 2: Percentatge que es percep de la pensió de jubilació segons el coeficient de cotització per a cada any treballat.	14
Taula 3: Bases de cotització segons categories professionals per al règim general de la Seguretat Social.	15
Taula 4: Anys computables per al càlcul de la base reguladora.....	16
Taula 5: Benefici extret de la SS per part del treballador.	31
Taula 6: Percentatge del sou i de la pensió que es queda cada AFP a Xile en concepte de comissions.	34
Taula 7: Límit d'inversió en instruments de renda variable per a cada fons d'inversió a Xile.	34
Taula 8: Beneficis extrets per part de X advers al risc en un sistema de capitalització.	35
Taula 9: Beneficis extrets per part de X amant del risc en un sistema de capitalització.	36
Taula 10: Beneficis extrets per part de X coneixedor del mercat en un sistema de capitalització.....	36

0. INTRODUCCIÓ

La situació del sistema de pensions espanyol és un dels principals reptes per l'actual i els futurs governs de l'Estat. En les últimes dècades s'han produïts grans canvis en els patrons demogràfics econòmics i laborals que ha fet que les bases sobre les que es sustenta l'actual sistema comencin a tremolar (Saiz, 2016). No obstant, l'objectiu d'aquest treball no es centra en l'anàlisi des de la perspectiva global del sistema sinó des de la perspectiva de l'individu com a cotitzant i futur pensionista.

Al llarg del treball es fa un breu repàs dels antecedents del Sistema de la Seguretat Social, tot seguit s'explica quina és la composició i el funcionament de l'actual sistema de pensions analitzant les principals fonts que el financen i la forma en que es reparteixen els recursos. A més, es dedica especial atenció al funcionament i requisits de la pensió de jubilació del règim general de la Seguretat Social.

Per tal de posar en context la problemàtica actual del sistema, s'analitzen una sèrie de variables que ens permeten veure els canvis demogràfics, socials, laborals i econòmics que s'han produït en les últimes dècades i que sense dubte estan estretament relacionats amb la incapacitat del sistema per fer front a les promeses de pagament futures.

No obstant, aquest no és un debat encetat tant sols a Espanya, els canvis anteriorment nombrats afecten a gran part dels països desenvolupats i per això alguns han optat per implementar reformes dràstiques en els seus sistemes. En aquest treball s'explica el cas de la conversió a sistema de capitalització de Xile i el cas del sistema mixt de Suècia. Aquests casos ens permeten veure la diferència entre les tímides mesures preses a Espanya en els darrers anys front a aquestes altres que són més extremes.

A més, en aquest treball s'ha realitzat un cas aplicat que permet establir una comparativa, des de la perspectiva individual, entre l'actual sistema de repartiment de pensions a Espanya i l'extrem contrari que és el sistema de capitalització xilè. És el punt més aplicat i el que permet arribar a conclusions basades en els càlculs de les pensions per als dos casos, tot comparant el benefici obtingut pel cotitzant un cop arribada l'hora de la jubilació.

Per últim, es fa un recull d'algunes propostes d'autors per reformar el sistema de pensions actual seguit d'unes conclusions on es plasmen totes les reflexions i resultats als que ha conduït tot lo analitzat.

1. EVOLUCIÓ DEL SISTEMA DE PENSIONS

Per tal d'entendre quins són els orígens del sistema públic de pensions espanyol hem d'analitzar quin és el punt de partida de tot el sistema de la Seguretat Social (Seguridad Social, 2016).

Podem diferenciar tres etapes històriques que venen marcades per diferents esdeveniments. La primera és l'etapa de definició prestacional i institucional (1900-1962), la segona és l'etapa de configuració normativa (1962-1978) i la tercera és l'etapa de l'Estat del Benestar (1978 fins a dia d'avui).

L'etapa de definició prestacional i institucional compresa entre 1900 i 1962 es va caracteritzar, sobretot, per l'aparició per primer cop de les assegurances socials que foren impulsades pels moviments obrers a causa de la seva necessitat de millorar les seves condicions laborals. Es va aprovar la Llei d'Accident de Treball per tal de cobrir l'augment considerable d'accidents laborals produïts a les fàbriques a causa de la Industrialització. No obstant, va ser la creació de l' Institut Nacional de Previsions (INP) l'any 1908 el que va suposar un impàs en l'àrea d'assegurances de jubilació.

Fou al 1919 quan INP va començar a gestionar l'assegurança de Retiro Obrero que anava destinat a les persones entre 16 i 65 anys per tal de cobrir la vellesa, ja que la considerava una invalidesa per qüestions d'edat. A més a més, era la primera assegurança que establia l'obligatorietat d'afiliació i cotització per part del treballador i empresa.

La constitució de 1931 va recollir molta diversitat d'assegurances socials relacionades amb la malaltia, accidents, atur forçós, vellesa, invalidesa i protecció de la maternitat. Fou per això que es va creure necessària l'agrupació i coordinació de totes aquestes assegurances en un mateix òrgan. No obstant, l'esclat de la Gerra Civil a l'any 1936 va frenar tots els projectes encetats fins al moment.

Al acabar la Gerra Civil i durant la dictadura franquista es van reenganxar alguns projectes. Entre ells estava el Retiro Obrero, que a l'any 1939 passà a ser el subsidi de vellesa i al 1947 aquest mateix passarà a ser el conegut com a Seguro de Vejez e Invalidez (SOVI) que fou gestionat per l'INP.

L'any 1946 s'estableixen reformes complementaries de protecció social que es caracteritzen per tenir un caràcter reglat, tal com són les pensions i els subsidis. A més, les cotitzacions anaven a càrrec del treballador i l'empresa. Aquest procés culmina l'any 1954 amb la publicació del Reglamento General del Mutualismo Laboral.

Per tant, aquesta primera etapa es caracteritza per haver encara una escassa relació entre els treballadors i empresaris amb les entitats públiques reguladores i, a més a més, la inversió en benestar social encara es troba en una etapa prematura.

L'etapa de configuració normativa, compresa entre 1962 i 1978, es caracteritza per l'ampliació de l'abast d'assegurances socials per cobrir les necessitats de tota la població. En aquest context, l'any 1963 es publicà la Llei de Bases de la Seguretat Social amb la que s'unifiquen tots els òrgans asseguradors en un de sol. Aquesta es basa amb el model de repartiment sota la tutela de l'Estat que caracteritza el sistema públic de pensions espanyol. A més a més, estableix la diferenciació entre el Règim General i les especificacions dels Règims Especials que tenen diferents bases mínimes de cotització depenent de les característiques del sector d'activitat. Tot i així no fou fins al 1967 quan va entrar en vigor el nou sistema de la Seguretat Social.

A pesar de la voluntat d'unificació d'organismes independents i l'eliminació d'antigues pràctiques i mutualitats, encara existien molts òrgans que es superposaven. Per aquest motiu, l'any 1972 es va crear la Llei de Finançament i Perfeccionament de l'Acció Protectora que va intentar corregir tots els problemes financers que s'arrossegaven des de les Mutualitats. No obstant, no es va aconseguir.

L'última etapa es compren entre el 1978 fins al dia d'avui. Aquesta s'inicia amb l'aprovació de la constitució del mateix any 1978 en la que apareixen una sèrie de reformes que deixen clara la tendència assistencial i de protecció de l'actual Sistema de la Seguretat Social. L'article 41 de la Constitució va ser clau per la creació d'aquest nou escenari ja que establia literalment que *"Els poders públics mantindran un règim públic de Seguretat Social per a tots els ciutadans, que garanteixi l'assistència i prestacions socials suficients davant situacions de necessitat, especialment en cas de desocupació. L'assistència i prestacions complementàries seran lliures"* (BOE, 1978).

Un altre fet important d'aquesta època és la incorporació de la dona al mercat laboral als anys 90. Els efectes que això ha causat en tot el sistema han estat considerables ja que el nombre de cotitzants va augmentar però, també ho va fer el nombre de potencials pensionistes.

El dia 6 d'abril de 1995 es va aprovar el Pacte de Toledo al congrés dels diputats amb l'objectiu d'analitzar quins eren els punts febles del sistema de pensions espanyol i quines eren les actuacions necessàries per assegurar-ne la continuïtat. El cas és que el frau en les cotitzacions, la crisi econòmica de 1992, l'envelliment de la població i l'aposta per la jubilació anticipada començaven a donar els primers indicis de que el sistema de pensions estava avocat al fracàs.

Les reformes més importants pactades en el Pacte de Toledo van estar relacionades amb la separació de les fonts de finançament del sistema de la Seguretat Social, la creació d'un fons de reserva, millores en les bases de cotització, finançament dels

règims especials, lluita contra l'economia irregular, simplificació dels règims especials, establiment d'una evolució de les cotitzacions, ampliació de l'edat de jubilació, reforçament del principi de solidaritat i l'anàlisi i seguiment de l'evolució del sistema.

Posteriorment, el Pacte de Toledo ha anat sofrint modificacions en les que s'ha intentat abordar el dinamisme que ha sofert la població en el últims any en termes de major longevitat, baixa natalitat, població envellida, etc. En aquest context cal destacar la introducció del **factor de sostenibilitat** (BOE, 2013) en la modificació del 2011. Aquest vincula el valor de les pensions amb l'esperança de vida dels pensionistes. El càlcul es fa mitjançant una fórmula complexa que incorpora factors econòmics i de la pròpia Seguretat Social. A més a més, al 2013 apareix l'**Índex de Revalorització** (BOE, 2013) que estableix que les pensions es deixen d'indexar a l'IPC. Aquesta foren unes reformes que generaren molta controvèrsia ja que no tant sols es tenen en compte dades reals sinó que incorpora moltes previsions i aquestes no sempre asseguruen un nivell de renda als pensionistes i, en tot cas, generen incertesa.

2. COMPOSICIÓ DEL SISTEMA DE PENSIONS ESPANYOL

El sistema de pensions espanyol està diferenciat en dos grans blocs: les pensions contributives i les no contributives. A més, dintre de cada un d'aquests grups podem distingir diverses classes de pensions (Seguretat Social, 2016).

Tot i poder diferenciar entre aquests dos grups de pensions també és important destacar la distinció que es fa entre el règim general i els règims especials de la Seguretat Social. Dintre de cada grups de pensions contributives i no contributives existeixen diferents requisits a complir pels potencials pensionistes depenent si aquests formen part d'un règim o d'un altre. D'aquesta forma, els règims especials queden compresos en el Règim Especial del treballadors Autònoms, Règim Especial de Minería i Carbó i Règim Especial per als Treballadors del Mar.

En aquest apartat es pretén explicar breument cada una de les distincions que contempla el sistema pensions espanyol per tal de donar una visió general de quins són els seus components.

2.1. Pensions contributives

Les pensions contributives exigeixen una relació prèvia amb la Seguretat Social. És a dir, que per tal de poder accedir a cobrar aquest tipus de pensió s'ha d'haver cotitzat un període mínim i complir una sèrie de requisits.

La quantitat a cobrar de les pensions contributives va directament lligada a les contribucions que l'individu hagi aportat a la Seguretat Social amb la seva relació prèvia.

Dintre de les pensions contributives podem diferenciar tres grups: les pensions per jubilació, per incapacitat permanent i per defunció.

PENSIÓ DE JUBILACIÓ

La pensió de jubilació està dissenyada per cobrir la pèrdua d'ingressos que sofreixen les persones arribats a una certa edat. D'aquesta forma existeix la jubilació ordinària, jubilació anticipada per tenir la condició de mutualista, jubilació anticipada sense tenir la condició de mutualista, jubilació anticipada derivada del cessament no voluntari en el treball, jubilació anticipada per voluntat del treballador, jubilació anticipada per reducció de l'edat mínima a causa de la realització d'activitats penoses, tòxiques i insalubres, jubilació anticipada de treballadors amb discapacitat, jubilació parcial, jubilació flexible i jubilació especial als 64 anys.

Cada una d'aquestes té les seves distincions segons el Règim General i els Règim Especials. No obstant, amb la tipologia que s'aprofundeix més en aquest treball és en la pensió de jubilació ordinària de règim general.

PENSIÓ PER INCAPACITAT PERMANENT

Les pensions per incapacitat estan dissenyades per cobrir la reducció o anul·lació d'ingressos que pot patir una persona a causa d'una malaltia o accident que el condicionen d'una forma permanent.

També en aquest cas podem trobar distincions en els requisits segons el Règim General i els Règim Especials.

PENSIÓ PER DEFUNCIÓ

Les pensions per defunció estan destinades a cobrir les necessitat econòmiques que els queden a algunes persones després de la defunció d'algun familiar. Aquestes són per exemple la pensió de viduitat, la d'orfanat i la de en favor als familiars.

Cada una d'aquestes està subjecta a requisits específics del Règim General i els Règim Especials.

2.2. Pensions no contributives

Les pensions no contributives no requereixen d'una cotització anterior a la percepció d'aquestes. L'objectiu és evitar que les persones que no hagin arribat a un mínim de cotització o que no hagin cotitzat mai no es trobin en situació de desemparament.

A diferència de les pensions contributives, aquestes tan sols cobreixen les pensions de jubilació i invalidesa. A més a més, la gestió d'aquestes pensions està atribuïda a les diferents Comunitats Autònomes i a las Direcciones Provinciales del Instituto de Mayores y Servicios Sociales de les ciutats de Ceuta i Melilla.

2.3. El SOVI

Tal com s'ha explicat a l'apartat de l'evolució històrica de les pensions, a l'any 1947 va aparèixer el Seguro de Vejez e Invalidez (SOVI). Tot i que des de llavors han hagut moltes modificacions, en el sistema de la Seguretat Social s'han vist en la responsabilitat de mantindre un SOVI residual. Aquest garanteix que les persones que reuneixen els requisits necessaris per cobrar una pensió en l'anterior règim, tot i no complir les condicions actuals, puguin accedir a cobrar una pensió.

Són la pensió per jubilació, per invalidesa i per viduitat les que es troben en aquest context de protecció.

3. FUNCIONAMENT DEL SISTEMA DE PENSIONS

Amb l'objectiu d'entendre quins ingressos obté el sistema de pensions espanyol i com els organitza, a continuació s'explica com funciona el sistema de pensions partint de quines són les seves fonts de finançament i quin és el sistema de prestacions que s'utilitza. Per últim s'explica d'una forma detallada el funcionament de les pensions de jubilació pel que fa a requisits i metodologia de càlcul de la pensió de jubilació del règim general.

3.1. Fonts de finançament

El sistema de finançament de la Seguretat Social espanyola és mixt ja que percep ingressos des de diferents fonts. Les més importants són les cotitzacions a la Seguretat Social i les aportacions de l'Estat (Seguretat Social, 2016).

Les cotitzacions a la Seguretat Social són totes aquelles aportacions que fan els treballadors i empresaris de les seves retribucions. A part de ser la partida més important en el finançament de les pensions, és la més difícil de preveure i la que mostra més variabilitat i complexitat en la seva composició i evolució per la seva dependència de factors externs (edat de jubilació, atur, cicle econòmic, etc.)

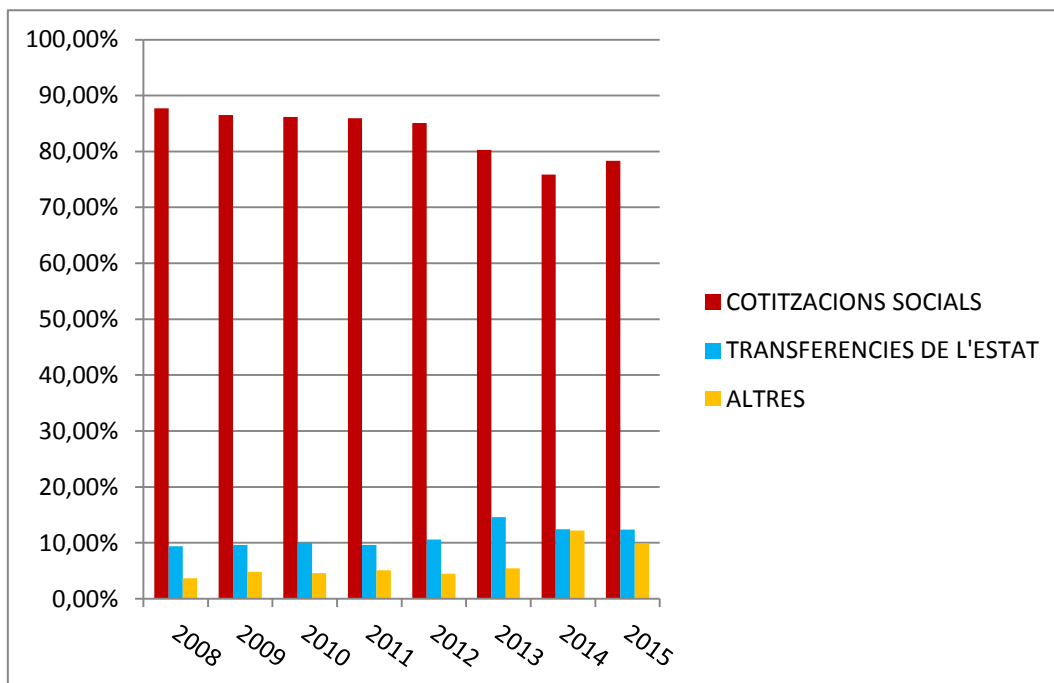
Pel que fa a les aportacions de l'Estat, aquestes provenen de l'esforç tributari de la població. No obstant, aquesta partida de finançament té un caràcter finalista ja que no es destina a la totalitat del Sistema de la Seguretat Social sinó que tant sols a l'assistència sanitària, els complements per a mínims de les pensions i al pressupost del Instituto de Mayores y Servicios Sociales. D'aquesta manera, si la pressió fiscal està fomentant la redistribució de la renda, aquesta injecció de finançament al Sistema de la Seguretat Social encara ajuda a que l'efecte redistributiu sigui major.

A part d'aquestes dues fonts de finançament, el Sistema de la Seguretat Social també ingressa per altres conceptes encara que amb menor quantitat. Aquestes són: en concepte de recàrrecs, sancions i altres de naturalesa anàloga, interessos i rentes de qualsevol altre dels seus recursos patrimonials i altres ingressos.

Pel que fa a la finalitat de cada partida de finançament, la tendència actual del Sistema de Seguretat Social és que les fonts de finançament que no provenen de les aportacions de l'Estat es destinin a satisfer el nivell contributiu de les pensions. D'aquesta manera es reserven les aportacions de l'Estat per poder satisfer les pensions no contributives de nivell assistencial. Tant sols en cas d'escassetat de les fonts pròpies de la Seguretat Social s'opta per les aportacions de l'Estat per finançar les pensions de nivell contributiu.

En el Gràfic 1 es plasma quina ha estat l'evolució de les fonts de finançament de la Seguretat Social. La gran part dels pressupostos de la Seguretat Social es finança per les cotitzacions dels treballadors (al voltant d'un 85%). Les aportacions que fa l'Estat oscil·len en el 12%. La tendència és que el percentatge de les cotitzacions ha anat disminuint entre els anys 2008 i 2015 (tot i augmentar aquest darrer any) i les aportacions de l'Estat han seguit una tendència creixent però amb una lleugera disminució també en el darrer any. Aquest fet evidencia que la intervenció de l'Estat és més gran en èpoques en que escassegen les cotitzacions.

Gràfic 1: Evolució de les partides de finançament del Sistema de la Seguretat Social (2008-2015).

Font: elaboració pròpia a partir de les dades dels pressupostos de la Seguretat Social.

3.2. Sistema de finançament i prestació

Existeixen dos tipus de sistema de finançament de pensions, el de capitalització i el de repartiment (Cadarso, 2003). Si bé és cert, també es pot parlar de sistemes de finançament mixtes que combinen els dos anteriors. En tot cas, el sistema de pensions de la Seguretat Social espanyol és de repartiment.

Aquest sistema implica una participació activa d'un agent extern, en aquest cas l'Estat, que se n'encarregui de fer obligatòria la contribució dels treballadors al sistema de pensions.

Es sustenta sobre les bases de la solidaritat ja que implica que les generacions de cotitzants actuals traspassin part de la seva remuneració als actuals pensionistes, també a les persones que es troben en situació d'atur i per tant, també fomenta la solidaritat entre diverses zones del territori. Això es deu a que no hi ha el mateix nombre de cotitzants a cada CCAA per poder pagar les seves pròpies pensions, per tant, el sistema de pensions de repartiment se n'encarrega d'aquest paper redistributiu. Resumint, en el sistema de pensions de repartiment són els contribuents d'avui els que paguen als pensionistes d'avui ja que en el futur aquests primers esperen rebre les pensions que els pagaran els contribuents futurs.

A més a més, es pot fer una altra distinció de sistemes de pensions tenint en compte en quin agent recau el risc. Segons aquesta classificació, el sistema de pensions espanyol es de prestacions definides. Això vol dir que el contribuent sap quina és la fórmula amb la que es calcularà la pensió que rebrà en el futur i per tant, sap quina és la quantia de pensió que percebrà. En aquest cas és l'agent encarregat de la gestió de les pensions qui assumeix tot el risc ja que ha de pagar les pensions amb les condicions definides a l'inici de la relació amb el contribuent.

3.3. Pensió de jubilació del règim general

La pensió que absorbeix la major part del pressupost és la de jubilació i el règim sota el que estan la major part dels cotitzant és el règim general. Per aquest motiu en aquest apartat ens centrarem en la pensió de jubilació del règim general (Seguretat Social, 2016) per tal d'entendre quins són els requisits actuals per poder cobrar la quota íntegra. D'aquest forma es podran posar en context les explicacions dels següents punts referents a l'evolució de l'edat de jubilació, de les cotitzacions, etc.

Pel que fa als requisits que s'han de complir per poder accedir al cobrament de la pensió hi ha una edat mínima. A partir de l'any 2013 s'estableix que l'edat de jubilació és als 65 anys si s'acrediten 35 anys i 3 mesos, o més, de cotització. A més a més, s'estableix un augment d'aquesta edat i els anys de cotització d'una forma gradual seguint la Taula 1.

Taula 1: Edat i període de cotització exigits per accedir a la pensió de jubilació.

Any	Períodes cotitzats	Edat exigida
2013	35 anys i 3 mesos o més	65 anys
	Menys de 35 anys i 3 mesos	65 anys i 1 mes
2014	35 anys i 6 mesos o més	65 anys
	Menys de 35 anys i 6 mesos	65 anys i 2 mesos
2015	35 anys i 9 mesos o més	65 anys
	Menys de 35 anys i 9 mesos	65 anys i 3 mesos
2016	36 anys o més	65 anys
	Menys de 36 anys	65 anys i 4 mesos
2017	36 anys i 3 mesos o més	65 anys
	Menys de 36 anys i 3 mesos	65 anys i 5 mesos
2018	36 anys i 6 mesos o més	65 anys
	Menys de 36 anys i 6 mesos	65 anys i 6 mesos
2019	36 anys i 9 mesos o més	65 anys
	Menys de 36 anys i 9 mesos	65 anys i 8 mesos
2020	37 anys o més	65 anys
	Menys de 37 anys	65 anys i 10 mesos
2021	37 anys i 3 mesos o més	65 anys
	Menys de 37 anys i 3 mesos	66 anys
2022	37 anys i 6 mesos o més	65 anys
	Menys de 37 anys i 6 mesos	66 anys i 2 mesos
2023	37 anys i 9 mesos o més	65 anys

	Menys de 37 anys i 9 mesos	66 anys i 4 mesos
2024	38 anys o més	65 anys
	Menys de 38 anys	66 anys i 6 mesos
2025	38 anys i 3 mesos o més	65 anys
	Menys de 38 anys i 3 mesos	66 anys i 8 mesos
2026	38 anys i 3 mesos o més	65 anys
	Menys de 38 anys i 3 mesos	66 anys i 10 mesos
A partir de 2027	38 anys i 6 mesos o més	65 anys
	Menys de 38 anys i 6 mesos	67 anys

Font: Seguretat Social.

No obstant, es manté l'edat dels 65 per als qui sigui aplicable la legislació anterior al gener de 2013.

També s'ha de tenir en compte que el dia 25 de maig de 2010 es va establir que per poder accedir al cobrament de la pensió s'han d'haver cotitzat un mínim de 15 anys i 2 d'aquests anys han d'estar compresos dintre dels 15 anys immediatament anteriors al moment de la jubilació. D'aquesta forma havent cotitzant durant 15 anys (2 dels quals són dintre dels 15 immediatament anteriors a la jubilació) es pot optar al cobrament del 50% de la base reguladora. A partir dels 15 anys de cotització s'estableixen uns coeficients que varien segons els mesos addicionals cotitzats. Per aquest cas també s'han establert unes previsions d'augment dels períodes de mesos a considerar per a cada rang de coeficient tal com es pot observar en la Taula 2.

Taula 2: Percentatge que es percep de la pensió de jubilació segons el coeficient de cotització per a cada any treballat.

PERÍODE D'AMPLI ACIÓ	PRIMERS 15 ANYS		ANYS ADDICIONALS				TOTAL	
	Anys	%	MESOS ADDICION ALS	COEFICIE NT	%	ANYS	ANYS	%
2013 a 2019	15	50	De l'1 al 163	0,21	34,23			
			83 de restants	0,19	15,77			
	15	50	Total 246 mesos		50	20,5	35,5	100
2020 a 2022	15	50	De l'1 al 106	0,21	22,26			
			146 de restants	0,19	27,74			
	15	50	Total 252 mesos		50	21	36	100
2023 a 2026	15	50	De l'1 al 49	0,21	10,29			
			209 de restants	0,19	39,71			
	15	50	Total 258 mesos		50	21,5	36,5	100
A partir de 2027	15	50	De l'1 al 248	0,19	47,12			
			16 de restants	0,18	2,88			

	15	50	Total 264 mesos		50	22	37	100
--	----	----	-----------------	--	----	----	----	-----

Font: Seguretat Social.

Un cop coneixem les ponderacions dels anys cotitzats a la Seguretat Social analitzarem el determinant de la quantia de la pensió. En primer lloc s'ha de calcular la **Pensió inicial**, que serà la primera pensió que percebrà un pensionista posteriorment al fet causant.

La pensió inicial està determinada per la **base reguladora** afegint les correccions corresponents als anys de cotització que es poden veure en la Taula 2. El càlcul de la base reguladora a 2016 es realitza amb la següent fórmula:

$$Br = \frac{\sum_{i=1}^{24} Bi + \sum_{i=25}^{228} Bi \times \frac{I_{25}}{I_i}}{266}$$

On Bi= la base de cotització i I_i = IPC del mes anterior al fet causant.

La base de cotització depèn del règim¹ de la Seguretat Social al que pertanyi el treballador. S'estableix una base mínima i una màxima per a cada grup de cotització. En la Taula 3 es poden veure quins són els grups de cotització que s'estableixen en el règim general amb les seves pertinents bases mínimes i màximes.

Taula 3: Bases de cotització segons categories professionals per al règim general de la Seguretat Social.

Grup de Cotització	Categories Professionals	Bases mínimes	Bases màximes
		euros/mes	euros /mes
1	Enginyers i Llicenciats. Personal d'alta direcció no inclòs a l'article 1.3.c) de l'Estatut dels Treballadors	1.067,40	3.642,00
2	Enginyers Tècnics, Pèrits i Ajudants Titulats	885,3	3.642,00
3	Caps Administratius i de Taller	770,1	3.642,00
4	Ajudants no Titulats	764,4	3.642,00
5	Oficials Administratius	764,4	3.642,00
6	Subalterns	764,4	3.642,00
7	Auxiliars Administratius	764,4	3.642,00

¹ Els règims que estableix la Seguretat Social en l'actualitat són el Règim General, el de treballadors

		Bases mínimes	Bases màximes
		euros/dia	euros/dia
8	Oficials de primera i segona	25,48	121,4
9	Oficials de tercera i Especialistes	25,48	121,4
10	Peons	25,48	121,4
11	Treballadors menors de divuit anys, independentment de la categoria professional	25,48	121,4

Font: Seguretat Social.

D'aquesta forma, si es vol saber quina serà la pensió inicial s'han de recopilar les bases de cotització dels anys previs a la jubilació. Per a l'any 2013 s'havien de tenir en compte les bases de cotització dels últims 16 anys. No obstant, el nombre d'anys a contemplar va augmentant gradualment seguint la Taula 4. A més a més, en el càlcul de la base reguladora veiem que el denominador és 266, aquest valor ve donat pel legislador i també augmentarà gradualment tal com s'observa a la Taula 4.

Taula 4: Anys computables per al càlcul de la base reguladora.

Any	Nº. mesos computables/Divisor	Anys computables
2013	192 / 224	16
2014	204 / 238	17
2015	216 / 252	18
2016	228 / 266	19
2017	240 / 280	20
2018	252 / 294	21
2019	264 / 308	22
2020	276 / 322	23
2021	288 / 336	24
2022	300 / 350	25

Font: Seguretat Social.

Si continuem amb l'anàlisi de la fórmula de la base reguladora veiem que la base de cotització dels dos anys (24 mesos) immediatament posteriors al fet causant es tenen en compte íntegrament. En canvi, els 14 anys restants estan ponderats per l'evolució

de l'IPC (producte entre l'IPC 25 mesos abans del fet causant i l'IPC del mes anterior al fet causant).

Amb aquest anàlisi encara no s'ha arribat al càlcul de la pensió inicial ja que no s'ha de confondre el càlcul de la base reguladora amb el càlcul de la pensió. Hem de recordar que segons el que s'estableix a la Taula 2 s'ha d'aplicar un percentatge concret a la base de cotització tenint en compte el nombre d'anys que el treballador ha estat cotitzant a la Seguretat Social, ja que si ha cotitzat només 15 anys llavors li correspon cobrar un 50% de la base de cotització. La resta d'anys superiors als 15 venen ponderats tal com s'estableix a la citada Taula.

Amb tot l' explicat en aquest punt podem arribar a la següent fórmula per al càlcul de la pensió inicial:

$$\text{Pensió inicial} = Br \times \text{Percentatge} = \frac{\sum_{i=1}^{24} B_i + \sum_{i=25}^{228} B_i \times \frac{I_{25}}{I_i}}{266} \times \text{Percentatge}$$

3.3.1. El factor de sostenibilitat

Abans de donar per explicat com es calcula la pensió que percebrà un treballador es precis matisar que amb l'aprovació de la Llei 23/2013 de 23 de desembre a partir de 2019 es començarà a implementar al càlcul de la pensió inicial un factor de sostenibilitat. L'objectiu d'aquest és vincular l' import de les pensions amb l'esperança de vida. D'aquesta forma s'estableix una fórmula que permetrà que una persona que es jubila en un any concret tingui les mateixes condicions de jubilació que una altra que es jubilarà en un altre període.

El Factor de sostenibilitat està compost pel Factor d'Equitat Intergeneracional (FEI) i el Factor de Revalorització Anual de totes les pensions (FRA).

L'objectiu concret del FEI és fer front a l'augment progressiu de l'esperança de vida de les persones. Cada cop l'etapa de jubilació és més llarga i això implica que els pensionistes estan més anys rebent la pensió per part de la Seguretat Social. El FEI s'aplicarà de forma directa a la pensió inicial de forma que la farà disminuir. D'aquesta manera els pensionistes rebran la mateixa quantitat monetària durant la seva vida que els pensionistes anteriors a ells però d'una forma més racionada ja que aquests tenen més anys de vida per a repartir-los.

Per altra banda el FRA estableix que l' import de les pensions de caràcter contributiu serà incrementat cada any d'acord amb l'índex de revalorització vigent per a cada any.

Aquest índex es basa en el càlcul d'una fórmula complexa que té en compte diverses variables que afecten als ingressos de la Seguretat Social com el valor dels ingressos del sistema durant els últims anys. Per tant, es deixen d'indexar les pensions a l'evolució de l'IPC.

No obstant, s'estableix que les pensions no es podran revaloritzar per sota del 0,25% ni per sobre de la taxa percentual de variació interanual de la inflació més un 0,5%. De cara a assegurar l'estabilitat del Sistema de la Seguretat Social es permeten majors revaloritzacions en els anys de bona situació financera del sistema i menors revaloritzacions en els anys de pitjor situació econòmica (Instituto BBVA de pensiones, 2016). A diferència del FEI, el FRA ja s'està aplicant en l'actualitat.

4. CANVIS SOCIALS DE LES ÚLTIME DÈCADES A L'ESTAT ESPANYOL

Per tal d'entendre quina és l'actual situació del sistema de pensions espanyol és precís posar de relleu els canvis econòmics, socials i demogràfics que s'han produït en els últims anys i que afecten de forma directa al funcionament del sistema de pensions.

Tal com s'explica en el primer punt d'aquest treball, podem situar històricament el començament del sistema públic de pensions a l'any 1919 amb el Retiro Obrero. Si bé és cert que des d'aquella data fins l'actualitat el Sistema Públic de Pensions (SPP) ha sofert algunes modificacions, han estat molt més bruscos i ràpids els canvis en la societat que no pas les reformes del sistema.

4.1. Evolució pensions

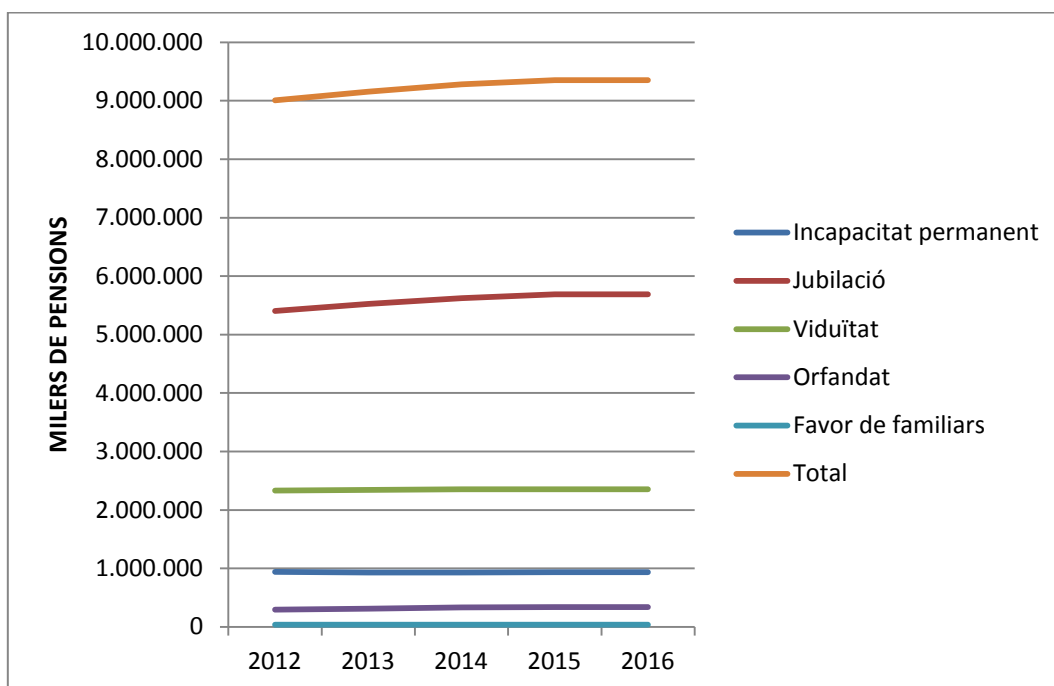
Per analitzar l'evolució de les pensions s'han agafat dades dels últims 5 anys tenint en compte el nombre, l'import i la pensió mitjana, tot presentant les dades en gràfics on es veu l'evolució de cada una d'aquestes variables per al total del sistema, és a dir, que les dades inclouen tant les pensions contributives com les no contributives.

NÚMERO DE PENSIONES

Pel que fa a l'evolució del número de pensions que la Seguretat Social està pagant en els últims 5 anys veiem que, tot i que és feble, hi ha un creixement. El que s'ha de destacar és que el major nombre de pensionistes són jubilats, concretament ocupen el 60% de tot el pressupost en pensions i són aquestes les que precisament mostren un augment més gran els últims anys. El menor nombre de pensionistes ho són en concepte de favors familiars i orfandat.

Gràfic 2: Evolució del nombre de pensions a Espanya (2012-2016).

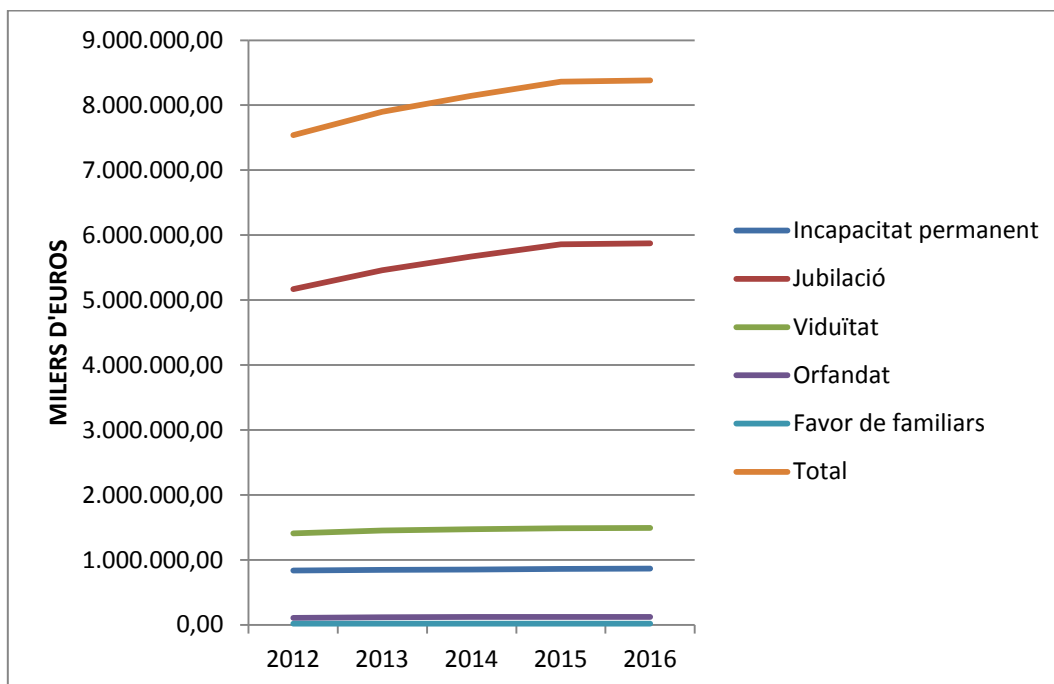
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l' INE (2016).

IMPORT DE LES PENSIONS

En aquest Gràfic es pot veure l'evolució de l' import de les pensions en els últims anys i la conclusió a la que ens fa arribar és bàsicament la mateixa que en l'anterior. Són les pensions de jubilació les que presenten uns imports a pagar més alts, en diferència, i a un ritme creixent ja que des de l'any 2012 fins l'actualitat l' import destinat a les pensions de jubilació ha augmentat un 14%.

Gràfic 3: Evolució de l'import de les pensions a Espanya (2012-2016).

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l' INE (2016).

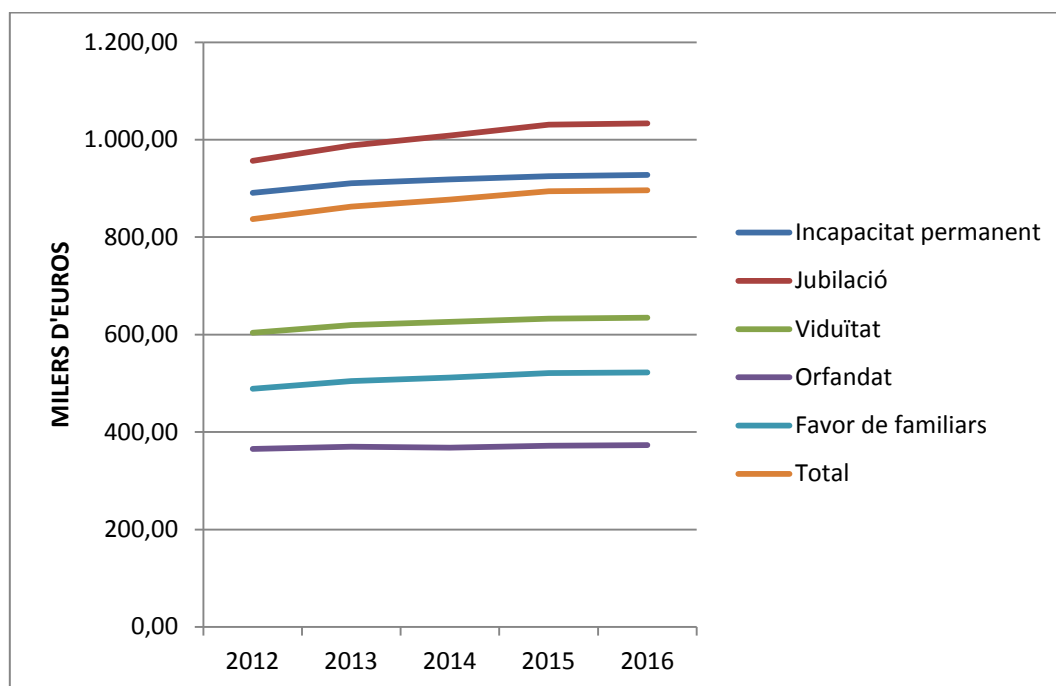
PENSIÓ MITJANA

Pel que fa a la pensió mitjana, podem observar al Gràfic que la més alta és la de jubilació seguida de la d'incapacitat permanent que es situen per sobre del total.

A més a més, aquestes van en augment ja que cada pensionista jubilat l'any 2012 cobrava uns 956€ i en l'actualitat en cobra uns 1035€. Això és degut a l'augment de les bases de cotització i els drets adquirits pels jubilats durant la seva etapa com a cotitzants.

Gràfic 4: Evolució de la pensió mitjana a Espanya (2012-2016).

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l' INE (2016).

La conclusió que se n'extreu després d'analitzar l'evolució de les pensions dels últims anys és que les pensions de jubilació ocupen la major part del pressupost del Sistema de la Seguretat Social, que el nombre de pensionistes va en augment i a més a més, cada cop són més grans les quantitats a pagar per cada pensionista.

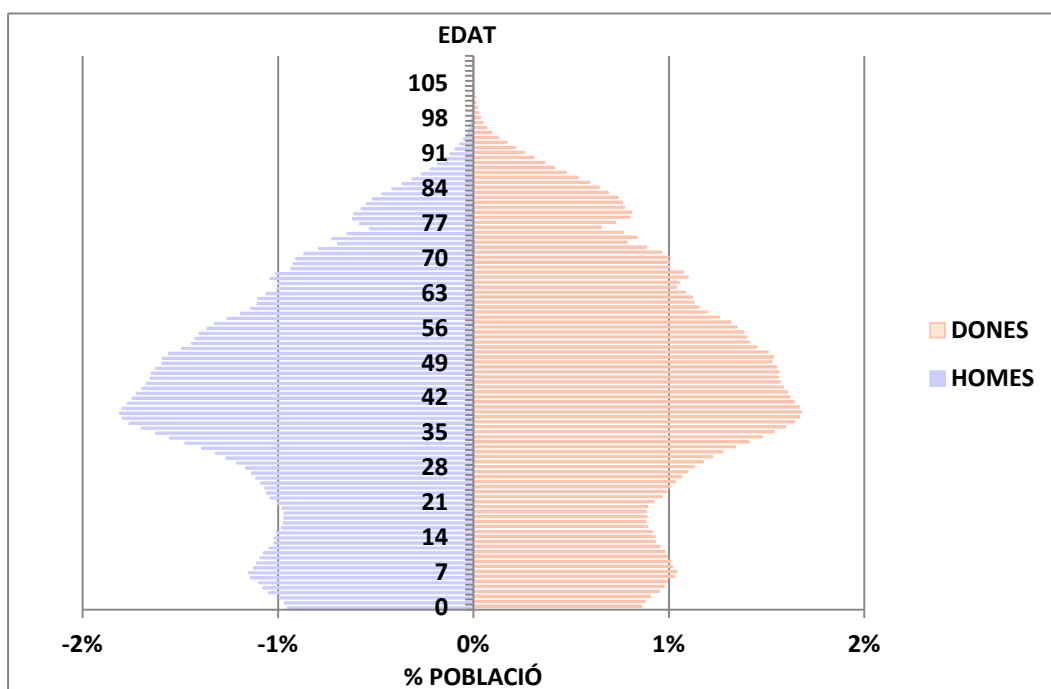
Per aquest motiu en l'actualitat és fàcil trobar llars on la retribució més alta que hi ha és la que rep el pensionista ja que aquest ve d'una etapa on les bases de cotització eren altes i per tant va adquirir un dret que ara està cobrant en forma de pensió, mentre que els seus fills, en moltes ocasions, són més baixos que les pensions (o inclús no entra cap sou a la llar). De fet, un estudi de l'ONG Educ afirma que els pensionistes l'any 2015 van dedicar en mitja 290€ al mes a ajudar als seus familiars. En concret el 80% dels jubilats ajuden als seus fills amb les seves pensions i aquest percentatge era tan sols del 20% per a l'any 2010. És a dir que en qüestió de 5 anys la gran major part de pensionistes han passat a fer-se càrrec de les despeses que els seus familiars no poden satisfer (EFE, 2015).

4.2. Evolució demogràfica

A continuació, mitjançant la piràmide de població espanyola, s'explicarà quina és la composició d'aquesta pel que fa a les diferents franges d'edat. La piràmide ens permet veure d'una forma molt intuïtiva quin sector d'edat predomina.

Tal com es veu en el Gràfic 4, la piràmide de població a dia 1 de juliol de 2015 mostra una tendència a la inversió. Concretament, el volum de persones de 65 anys o més representa el 18,2% (INE,2014) del total de la població. Aquesta és una dada alarmant ja que segons les dades del Global AgeWatch Index 2015², el percentatge de persones majors de 60 anys a nivell mundial per a l'any 2015 era del 12,3%. Per tant, Espanya és un dels països amb la població més envellida.

Gràfic 5: Piràmide de la població espanyola a dia 1 de juliol de 2015.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE(2015).

Tal com s'observa al Gràfic, i més avant s'abordarà el tema en concret, la natalitat és molt baixa en l'actualitat i en un futur, no molt llunyà, l'abundant població compresa entre els 30 i 50 anys formarà part de la població en edat de jubilació i la piràmide tindrà una base molt inestable. Per tant, tenint en compte la tendència a la inversió de la piràmide de població en els últims anys, queda clar que el sistema de pensions ha de contemplar aquets canvi demogràfic per tal de garantir un sistema de pensions òptim.

A més, segons un estudi realitzat pel l'INE (INE, 2014), es preveu que si a Espanya es mantenen les tendències demogràfiques actuals es perdran un milió d'habitants en els pròxims 15 anys i 5,6 milions en els pròxims 50. D'aquesta manera, el nombre de defuncions superarà al de naixements per primer cop a partir del 2015.

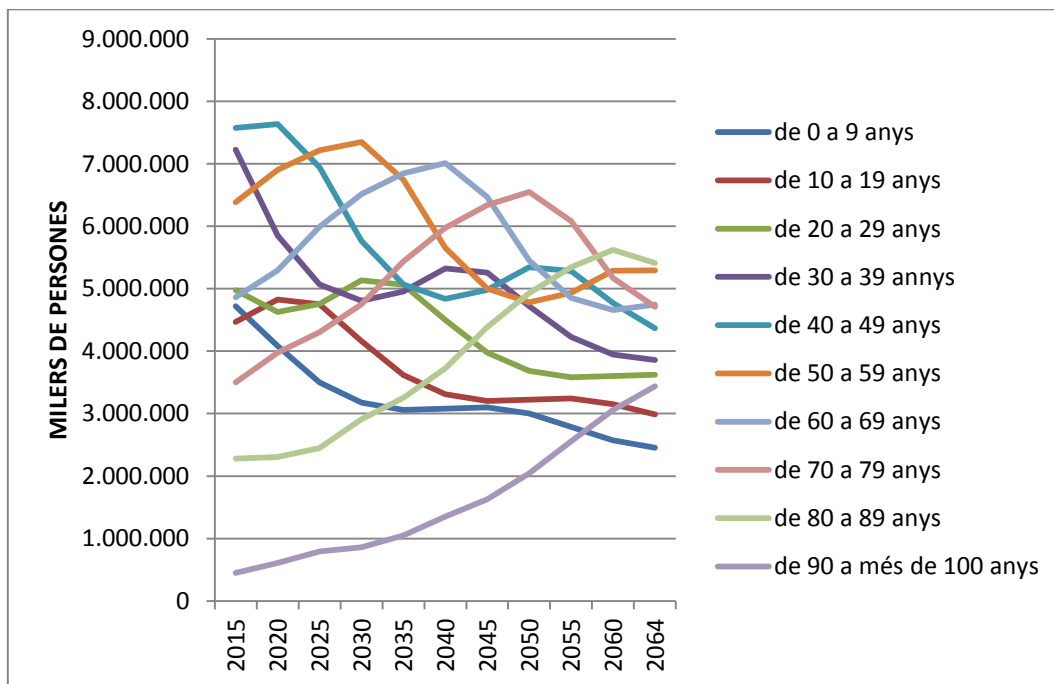
En aquest estudi realitzat per l'INE es fa una projecció de la població espanyola fins l'any 2064 i es pot veure plasmada en el següent Gràfic. En aquesta podem observar

² El Global AgeWatch Index elabora un índex dels països segons el benestar de les persones grans de cada un d'ells.

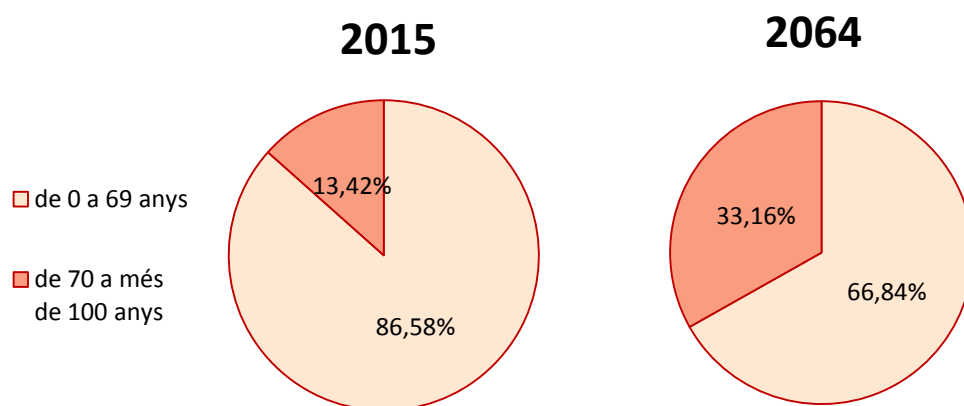
com les línies d'edats més baixes tenen una tendència decreixent, és a dir que la previsió és que hi hagi menys població jove. En canvi, si ens fixem en les línies dels 80 anys fins als 100 anys veiem que la previsió és que el nombre de persones d'aquesta edat augmenti. Per tant, segons aquest estudi, el sistema de pensions espanyol està abocat al col·lapse sempre i quant es mantinguin les tendències demogràfiques actuals.

Gràfic 6: Previsió de la població espanyola fins l'any 2064.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2014).

Aquesta evolució es pot veure d'una forma més intuïtiva al Gràfic 7. L'augment de població major de 70 anys entre l'any 2015 i l'any 2064 és d'un 19,7%.

Gràfic 7: Evolució percentual de la població espanyola per franges d'edat.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2014).

4.3. Evolució de l'esperança de vida

Un dels fets que provoca que la piràmide de població s'estigui eixamplant per dalt és l'augment de l'esperança de vida de les persones. És degut als avenços mèdics, els millors hàbits alimentaris i les millors condicions de vida en general que les persones tenen una vida més llarga.

En el Gràfic 8 es pot veure quin ha estat l'augment de l'esperança de vida dels espanyols durant els últims 25 anys. Concretament els homes han augmentat l'esperança de vida dels 73,4 anys fins als 80 i les dones des dels 80,6 fins als 85,6. Cada any l'esperança de vida dels espanyols augmenta 3 mesos en mitja. La prolongació dels anys de vida és, sens dubte, un factor molt important a tenir en compte en el disseny d'un sistema de pensions. Però, també és important analitzar el paper de la dona en aquest context.

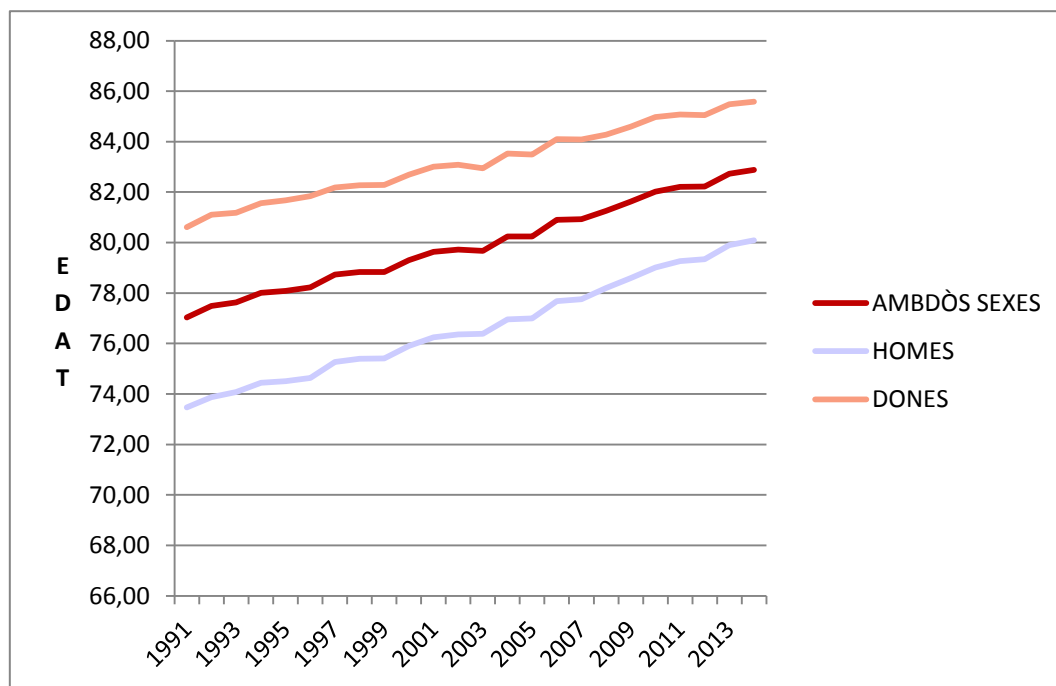
La inserció de la dona al món laboral és un fet que no es contemplava a l'inici del SPP espanyol. El fet que la dona participi en el mercat de treball sembla un avenç en termes socials ja que s'està aconseguint eliminar la discriminació per gènere. No obstant, tal com es veu al Gràfic 8, les dones són encara més longeves que els homes i per tant el fet que tinguin dret a percebre una pensió genera una obligació de pagament a l'Estat per un període de vida més llarg. Concretament, les pensions de les dones a l'Estat els poden costar un 10% més que les dels homes.

A Espanya, durant els últims anys es pot constatar que les dones han anat contribuint més al PIB sense que s'hagin elevat les contribucions socials de forma correlativa. Aquesta inacció genera un dèficit que es pot quantificar en uns 5.000 milions d'euros a l'any, un 0,5% del PIB (Álvarez, 2013).

A més, en la major part dels països de la OCDE, els homes tenen una esperança de vida del vora cinc anys menys que les dones i aquestes es jubilen cinc anys avanç (Sala-i-Martin, 1996). Per tant, aquestes acaben percebent de la Seguretat Social més que els homes.

Gràfic 8: Evolució de l'esperança de vida a Espanya.

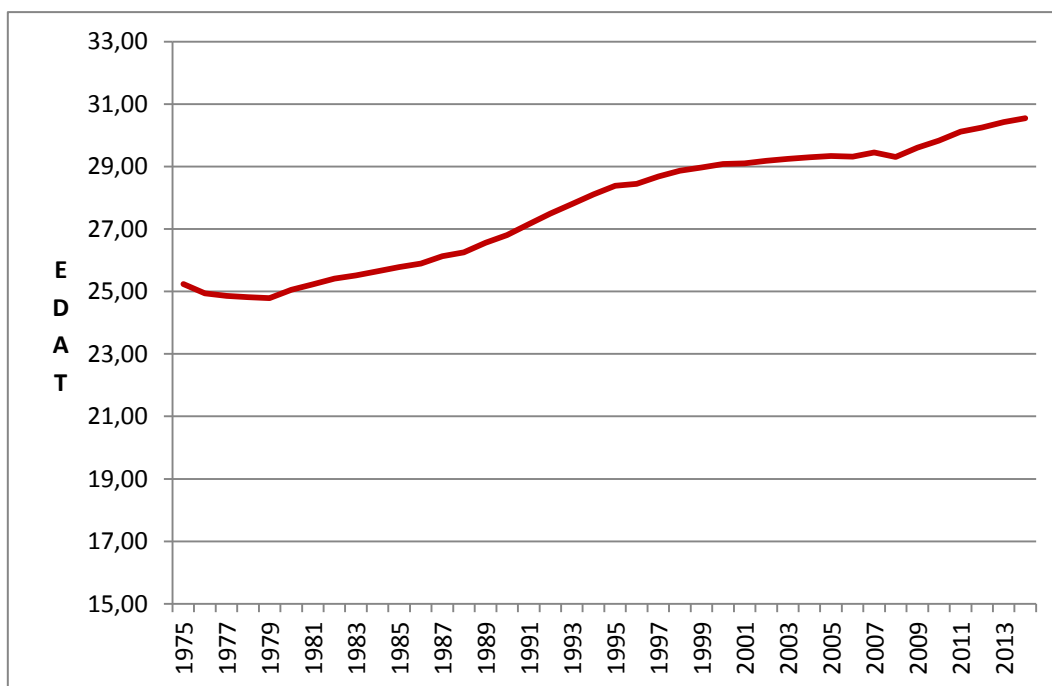

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l' INE (2014).

4.4. Evolució de l'edat de maternitat

Els canvis culturals i socials produïts des dels anys 70 fins l'actualitat es poden veure reflectits en l'augment de l'edat en que les dones acostumen a tenir fills. Concretament, l'any 1975 la mitjana d'edat de maternitat es situava en els 25,24 anys i al 2013 és de 30,55 anys. En aquest període de 38 anys les dones han endarrerit l'edat de maternitat en 5,31 anys i el període en que ho va fer d'una forma més brusca va ser entre 1980 i 1995, coincidint amb el boom de la incorporació de la dona al mercat laboral.

Si a aquest fet li sumem la caiguda de les taxes de natalitat explicades en l'anterior punt 4.2 el problema s'agreuja. Si l'edat de maternitat s'endarrereix però es continuen tenint el mantenint el mateix nombre de fills la piràmide de població no mostraria la tendència a la inversió. No obstant, la realitat és que les dones cada cop tenen menys fills i a edats més avançades.

Gràfic 9: Evolució de l'edat de maternitat a Espanya.

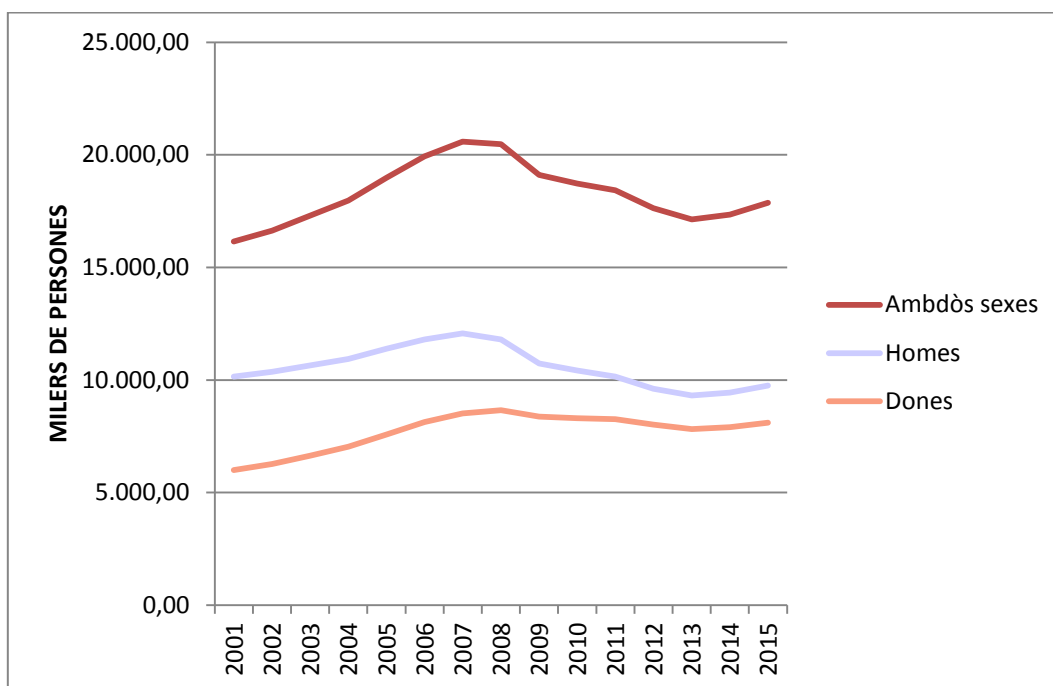
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l' INE (2014).

4.5. Evolució ocupació

L'evolució de l'ocupació a Espanya és un pilar fonamental en el funcionament del Sistema de Pensions és per això que en aquest apartat s'intentarà relacionar les anteriors dades analitzades amb l'ocupació.

Tal com s'ha explicat anteriorment, la font d'ingressos més important del Sistema de Pensions Espanyol són les contribucions a la Seguretat Social per part dels treballadors i les empreses. És per aquest motiu que a major ocupació hi ha un major nombre de contribucions i al mateix temps menor despesa en prestacions d'atur.

Tal com es pot veure en el Gràfic 10, l'ocupació va sofrir una gran revés amb l'entrada a la recent crisi econòmica. A partir de l'any 2007 l'ocupació comença a disminuir arribant a punt mínim l'any 2013. Tot això coincidint en un període on els pensionistes reben unes pensions relativament altes ja que degut al funcionament del sistema amb prestacions definides aquests van adquirir els drets durant la seva vida laboral.

Gràfic 10: Evolució de l'ocupació a Espanya.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l' INE (2014).

Amb l'anàlisi de les anteriors variables s'evidencia que el problema de les pensions a Espanya té un rerefons purament demogràfic i fins i tot cultural que sumat a la crisi econòmica ha desencadenat en les dificultats actuals de sistema per poder obtenir una balança equilibrada entre contribucions i pensions.

5. POLÍTIQUES DE CANVI DE SISTEMA DUTES A TERME EN ALTRES PAÏSOS

Les tendències demogràfiques, socials i econòmiques descrites en els anteriors punts no són un fet que s'estigui produint a Espanya de forma aïllada. Pràcticament tots els països avançats i que disposen d'un sistema de pensions es troben immersos en la mateixa dinàmica i per tant, el governs prenen decisions per poder fer front al gran repte de garantir les pensions per a l'edat de jubilació. No obstant, mentre hi ha països que han adoptat mesures discretes referents a l'augment de l'edat de jubilació, disminució dels anys a considerar per al càlcul de la base de cotització, desindexar les pensions del IPC, etc., n'hi ha d'altres que han optat per un canvi dràstic en les bases dels seus sistemes de pensions. Dos exemples són Xile i Suècia.

5.1. Sistema de pensions de capitalització: Xile

El sistema de pensions xilè actual es considera de capitalització (Superintendencia de Pensiones, 2016). Aquest sistema es basa en l'aportació de part de les remuneracions dels treballadors a un fons que és gestionat per agents externs i genera uns interessos ja que s'utilitza per invertir en instruments financers. D'aquesta forma, el sistema de capitalització permet que les porcions de renda que el treballador reserva per al seu futur tinguin temps de capitalitzar-se durant la seva vida laboral i arribada l'hora de la jubilació en pot percebre els interessos acumulats. Resumint, en el sistema de capitalització és el propi contribuent el que està estalviant per a la seva pensió.

La reforma duta a terme a Xile es remunta a l'any 1980, quan va entrar en vigor el **sistema de capitalització individual**. Aquest sistema consisteix en que cada treballador té el seu propi compte individual on s'inverteix part del seu sou per a que aquest es pugui capitalitzar al llarg de la seva vida laboral amb l'objectiu de disposar dels diners invertits més els interessos al moment de la jubilació.

La porció dels salaris dels treballadors que va a parar als seus comptes individuals és lliure però no pot ser inferior al 10% ja que el govern considera que ha de posar aquest mínim perquè les persones sobreestimen la seva capacitat per mantenir-se a l'edat de jubilació.

Els comptes individuals són gestionats per les *Administradoras de Fondos de Pensiones* (AFP) que són entitats privades que tenen l'obligació de gestionar i invertir els diners dels comptes individuals dels cotitzants en diferents productes financers per a que generin rendiments a canvi d'unes comissions. En l'actualitat hi ha sis AFP a Xile i els treballadors són lliures d'escollir quina s'encarregarà de gestionar el seu compte individual. El pagament de comissions a les AFP es fa durant el període d'estalvi (aquestes es queden un percentatge del salari addicional al 10% que prenen per gestionar) i també durant el període de jubilació retenint un percentatge de la jubilació.

Un cop el treballador ha escollit la AFP ha d'escollir en quin tipus de fons vol que s'inverteixin els diners del seu compte individual. Per això hi ha establert un rànquing dels fons que van de la lletra A fins a la E sent els fons A els que comporten majors rendiments i més risc i els fons E els que produeixen menys rendiments i menys risc. A més a més, el treballador pot canviar de fons quan ell vulgui sense cap cost addicional.

Un cop arribada l'edat de jubilació, si la pensió de la que es disposa està per sota del mínim garantit per l'Estat, serà el propi Estat qui pagui la diferència fins arribar a aquest mínim. A més a més, l'Estat també ofereix aquesta garantia en el cas que s'esgoti el saldo del compte de capitalització individual per als afiliats pensionats sota

la modalitat de Retiro Programado, Renta Temporal o si la pensió contractada cau sota la mínima en el cas de Renta Vitalícia.

En cas que el jubilat morís abans de gaudir de la seva pensió aquesta queda com herència als hereus nomenats pel difunt.

5.2. Sistema de pensions mixt: Suècia

El sistema de pensions suec es considera mixt ja que combina una part de capitalització i una part de repartiment (Settergren, 2006). El procés de canvi de sistema va ser bastant llarg ja que va començar l'any 1991 amb la creació de la Comissió per a l'elaboració de la proposta de canvi i no va ser fins l'any 2003 que es van començar a efectuar els primers pagaments de pensions amb el nou sistema.

El nou sistema es basa amb la idea dels "comptes nacionals" on el client té reflectides totes les seves aportacions a la seva pensió. Aquest sistema disposa de tres tipus de pensions: dos contributives que són la *incomesetpension* i la *premiepension* i una no contributiva que és la *garantipension*. Les dues contributives es financen amb les contribucions dels treballadors i empresaris mentre que la no contributiva la garanteix l'Estat. Les *incomesetpension* es destinen al sistema de repartiment i les *premiepension* al de capitalització.

En aquest sistema els treballadors destinen el 16% del seu salari a les *incomesetpension*, és a dir, al sistema de repartiment. La forma en que es capitalitza aquest fons ve determinat per un índex de creixement salarial que es calcula anualment. Al *premiepension* destinen un 2,5% del seu salari, en aquest els treballadors poden escollir en quin fons invertir el seu 2,5% i les capitalitzacions dependran en tot moment de les cotitzacions dels valors amb que s'inverteixi. A més, aquestes es poden vincular a una tercera persona per tal que els pugui gaudir en cas de defunció del cotitzant.

Una novetat important que introdueix el sistema suec és que en el cas de detectar que el nombre de pensions a pagar en un exercici és superior al nombre de cotitzacions de les que es disposa s'activa un mecanisme d'ajust que fa que disminueixin l'import de les pensions futures i els drets adquirits en les comptes individuals.

Pel que fa a l'edat de jubilació s'estableix que les persones poden jubilar-se a partir dels 61 anys per a les pensions contributives i a partir dels 65 per a les no contributives. A més a més, les pensions no es calculen tenint en compte un nombre determinat d'anys (com és el cas d'Espanya) sinó que es tenen en compte tots els anys treballats des dels 16 anys.

6. CAS APLICAT: COMPARATIVA ENTRE EL SISTEMA DE REPARTIMENT ESPANYOL I DE CAPITALITZACIÓ XILÈ

Amb l'objectiu de veure quin sistema de pensions aporta majors beneficis a un treballador en concret es calcularà la pensió que percebrà un treballador usual tot diferenciant entre la pensió que percebria en un sistema de pensions privat, com és en el cas de Xile i el sistema de pensions actual a Espanya.

Per tal de plantejar el cas aplicat considerem que el treballador X actualment té 35 anys i treballa des dels 21 anys, per tant té 14 anys cotitzats.

6.1. Sistema de repartiment espanyol

En primer lloc es calcularà quina serà la pensió que percebrà el treballador X a Espanya tenint en compte el sistema de pensions vigent actualment.

Segons les dades de les que es disposen en l'actualitat i que es veuen reflectides a la Taula 1, les persones que es jubilin a partir del 2027 ho podran fer als 65 anys sempre i quan hagin cotitzat 38 anys i 6 mesos. Si han cotitzat menys anys hauran d'esperar a jubilar-se als 67 anys. No obstant, com ja hem dit, X va començar a treballar als 21 anys i considerem que treballarà tots els anys de la seva vida fins als 65 anys és a dir, fins l'any 2046, de forma que arribat a aquesta edat ja haurà cotitzat 45 anys (6,5 anys més dels que exigeix la llei).

A més a més, sabem que X pertany al grup de cotització 2 i tot i que en l'actualitat està cobrant un sou proper a la base mínima, es preveu que la seva base de cotització augmentarà situant-se en 2.540€ per a l'any 2046. La base de cotització mitjana a Espanya l'any 2015 és de 1.802€ (Calderón, 2015). Si calculem la mitjana de les bases de cotització de X obtenim un resultat de 1576€, que és proper a la mitjana actual.

Per tal de calcular la pensió que percebrà inicialment X hem de començar calculant la base reguladora tal com s'explica a l'apartat 3.3 d'aquest treball. La fórmula que ajudarà a calcular la pensió inicial de X per a l'any 2046 és la següent:

$$Br = \frac{\sum_{i=1}^{24} B_i + \sum_{i=25}^{300} B_i \times \frac{I_{2021}}{I_{2046}}}{350}$$

El primer sumatori fa referència a la base de cotització dels dos últims anys cotitzats i el segon sumatori a la base de cotització dels 23 anys restants cotitzats. Aquest segon

va multiplicat per un corrector de l'IPC³ i tota la base reguladora es divideix per 350 que és un valor que ve donat pel regulador.

Tenint en compte tot lo anterior, la base reguladora resultant per a X és de 2.475,76€. Un cop trobat aquest valor s'ha de tenir en compte que existeixen uns percentatges que s'apliquen sobre la base reguladora per tal de saber si es té el dret a cobrar el 100% d'aquesta o no. No obstant, per al cas de X no és necessari fer aquestes correccions ja que aquest ha cotitzat inclús més anys dels mínims requerits per cobrar el 100% de la base reguladora.

Per tant, ja es sap que la pensió inicial que rebrà X serà de **2475,76€**.⁴

Un cop sabem quina és la pensió inicial de X podem fer una previsió dels imports de les pensions futures que rebrà. Per tal de fer-ho s'ha de tenir en compte que les pensions es revaloritzen anualment tenint en compte l'índex de revalorització que es calcula per a cada any. Tal com s'explica en el punt 3.3.1 d'aquest treball, s'estima que aquest índex es troba al voltant del 0,25% per tant la pensió de X anirà augmentat tenint en compte aquest percentatge i s'estancarà des de l'any 2061 fins el 2067⁵ per l'import màxim de pensió que és de 2.567,28€.

Quan ja es sap quines seran les quantitats de pensió que rebrà X durant els 20 anys de jubilació es pot estimar quina ha estat la diferència entre les aportacions que X ha satisfet durant la seva vida laboral al Sistema de la Seguretat Social i quines han estat les quantitats que ha rebut un cop adquirida la situació de jubilat.

Taula 5: Benefici extret de la SS per part del treballador.

Aportacions de X a la SS	297.982,29 €
Retorn de la SS a X	639.463,67 €
BENEFICI	341.481,38 €

Font: pròpia.

Tal com es mostra a la Taula 5, el treballador obté beneficis amb l'actual sistema de pensions espanyol. No tan sols recupera totes les aportacions que ha realitzar a la Seguretat Social sinó que obté un benefici de 341.481€.

³ Per al càlcul del cas aplicat s'ha tingut en compte que l'IPC per a l'any 2021 és del 2% i per a l'any 2046 és del 3%.

⁴ No obstant, en aquesta càlcul no s'ha introduït el Factor d'Equitat Intergeneracional ja que en l'actualitat encara no s'està aplicant i l'objectiu d'aquest cas és calcular la pensió tenint en compte les condicions actuals del sistema.

⁵ Es té en compte que X estarà 20 anys cobrant la pensió ja que és l'esperança de vida mitjana dels pensionistes actuals.

6.1.1. Taxa de dependència

Un cop em vist quina és la pensió que cobraria el treballador és interessat veure quants treballadors en actiu serien necessaris per poder pagar la pensió d'aquest. Per tal de poder fer aquest càlcul s'ha tingut en compte que els treballadors en actiu contribueixen a la Seguretat Social per l'import mig de contribucions de X i que per tant tenen una base de cotització de 1.612,46€.

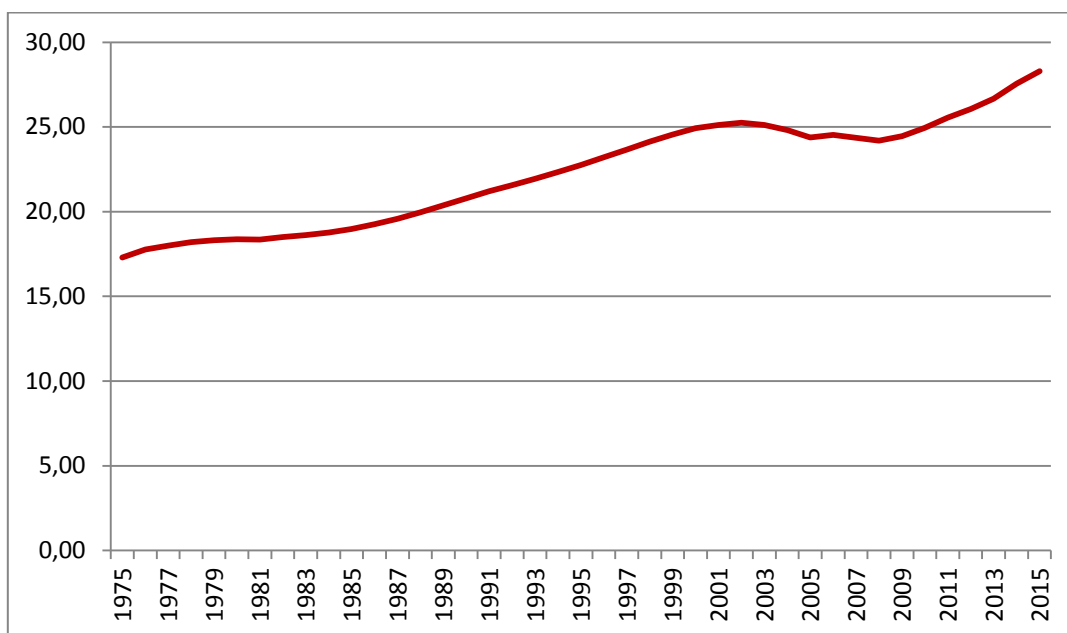
El resultat obtingut és que es necessiten 4,39 persones amb una base de cotització de 1.612,46€. Per poder fer front al pagament de la pensió de X.

Si analitzem la taxa de dependència de la gent major de 64 anys a Espanya en el Gràfic 11 veiem que aquesta ha seguit una tendència creixent des de l'any 1975. Aquesta taxa ens indica per cada 100 persones en edat de treballar quantes n'hi ha que són majors de 64 anys. Per tant, el fet que sigui creixent ens diu que el nombre de persones que treballen disminueix respecte les que són majors de 64 anys.

En concret, l'any 2015 per cada 100 persones en edat de treballar n'hi havia 29 que eren majors de 64 anys. Per tant, a cada jubilat li corresponien 3,44 persones en edat de treballar. No obstant s'ha de matisar que no totes les persones en edat de treballar estan realment treballant i per tant la correspondència entre jubilats i treballadors encara s'agreuja més.

Si s'analitza el nombre de cotitzants en relació al nombre de pensionistes la xifra es troba al voltant de 2 cotitzants per pensionista. Aquesta xifra està per sota de la relació que es considerada sostenible que és de 2,5 cotitzants per pensionista (Canal Jubilación, 2015).

A més a més, segons dades de l'INE, l'Eurostat, i Nacions Unides la taxa de dependència per a l'any 2050 s'haurà duplicat (Canal Jubilación, 2015). És a dir que el Gràfic seguirà creixent i per tant, cada cop hi haurà menys cotitzants per cada pensionista.

Gràfic 11: Taxa de dependència de la gent major de 64 anys a Espanya.

Font: INE (2015).

6.2. Sistema de capitalització xilè

Amb l'objectiu de poder comparar, es calcularà quina seria la pensió a percebre pel treballador X si el sistema de pensions fos totalment privat com en el cas de Xile. Tal com s'ha explicat al punt 5.1, les pensions privades van associades al risc de la cartera en la que s'inverteixen els estalvis. Per tant, la pensió de X dependrà de si és advers o amant del risc i per això s'hauran de tenir en compte diversos escenaris. En primer lloc es contempla l'escenari d'avversió al risc, en segon lloc el d'amant del risc i per últim el del coneixedor del mercat. El fet de considerar aquest últim escenari és perquè als països com Xile en que el sistema de pensions és privat molts cops les persones escullen un fons d'inversió concret en el moment de crear el seu compte individual i es despreocupen de modificar el fons segons les fluctuacions dels actius financers per tal de millorar la seva rendibilitat. Per a aquest cas, es considerarà que X modificarà el seu fons segons si l'economia està en cicle expansiu o recessiu.

Per tal de fer el càlcul s'empraran les dades per al cas xilè (Superintendencia de Pensiones, 2016). A continuació es mostren els percentatges del salari i de la pensió que es queda cada AFP en concepte de comissions. Per al cas concret que s'ha calculat en aquest treball s'ha escollit la primera AFP coneguda amb el nom de CAPITAL.

Taula 6: Percentatge del sou i de la pensió que es queda cada AFP a Xile en concepte de comissions.

AFP	Cost mensual	Cost al jubilar-se
	% salari	% pensió
CAPITAL	1,44%	1,25%
CUPRUM	1,48%	1,25%
HABITAT	1,27%	0,95%
MODELO	0,77%	1,20%
PLANVITAL	0,47%	1,25%
PROVIDA	1,54%	1,25%

Font: Superintendencia de pensiones (2016).

A més a més, com ja s'ha dit, la rendibilitat del fons de pensió de cada treballador dependrà del risc que estigui disposat a assumir. Aquest pot escollir entre cinc tipus de fons d'inversió que es diferencien entre ells pel percentatge de capital que s'inverteix en valors de renda variables (més arriscats però més rentables).

Taula 7: Límit d'inversió en instruments de renda variable per a cada fons d'inversió a Xile.

FONS	Límit d'inversió en instruments de renda variable	
	Màxim	Mínim
A	80%	40%
B	60%	25%
C	40%	15%
D	20%	5%
E	5%	0%

Font: Superintendencia de pensiones (2016).

El tipus d'interès que afecta als depòsits de renda variable depèn de les fluctuacions del mercat de valors. Aquest pot estar a nivell molt alts en alguns períodes i pot ser negatiu en altres. Per al càlcul dels següents escenaris s'ha agafat una seqüència de tipus d'interès que respon a un període cíclic amb èpoques expansives (tipus d'interès positius) i èpoques recessives (tipus d'interès negatiu) de forma que la mitjana d'aquests tipus sigui d'un 10% (Blanquez, 2013).

En canvi, per als depòsits de renda fixa s'ha considerat un interès mig del 0,5% tenint en compte la mitjana d'interès dels bons de l'Estat dels últims anys.

6.2.1. Escenari 1: advers del risc

Per a aquesta primera situació en que X és advers del risc aquest escull el fons d'inversió E que fa referència al menys arriscat de tots ja que en el seu cas tant sols

s'invertirà un 5% de les seves aportacions en instruments de renda variable. Un cop arribada l'edat de jubilació ha aconseguit acumular al seu compte individual 302.355,35 € (inclou totes les aportacions realitzades més els interessos generats) que si els repartim entre els 20 anys de jubilació obtenim la quantitat de pensió que rebrà mensualment: **1.259,81 €**.

Si analitzem el cost que li ha suposat a X mantenir aquest fons de pensions front els beneficis que aquest li ha reportat en concepte d'interessos trobem que les comissions que ha hagut de pagar a la AFP són més alts que els interessos que li han reportat els seus estalvis i per tant acaba obtenint pèrdues.

Taula 8: Beneficis extrets per part de X advers al risc en un sistema de capitalització.

Aportacions de X a l'AFP⁶	314.021,57 €
Retorn de l'AFP a X⁷	302.355,35 €
BENEFICI/PÈRDUA	- 11.666,22 €

Font: pròpia.

6.2.2. Escenari 2: amant del risc

En aquest segons escenari X és amant del risc i per tant escull invertir en el fons A que incorpora el major risc de tots ja que en el seu cas el 80% de les seves aportacions s'invertiran en instruments de renda variable. En aquest cas el treballador aconsegueix acumular en el seu compte individual 355.024,09 € arribada l'edat de jubilació. Això vol dir que li pertoca una pensió mensual de **1.479,27 €**.

Si analitzem la diferència entre els costos que li ha reportat l'AFP amb els interessos rebuts pels seus estalvis obtenim un resultat positiu. En aquest cas l'individu obté beneficis en la seva inversió per valor de 40.344,16 €.

⁶Per a tots els escenaris les aportacions de X a l'AFP estan formades per la quantitat que X aporta al seu compte individual més el percentatge que l'AFP rep en concepte de comissions pel servei prestat al cotitzant.

⁷ . El retorn de l'AFP es el total acumulat per X al seu compte individual que inclou els interessos generats.

Taula 9: Beneficis extrets per part de X amant del risc en un sistema de capitalització.

Aportacions de X a l'AFP	314.679,93 €
Retorn de l'AFP a X	355.024,09 €
BENEFICI/PÈRDUA	40.344,16 €

Font: pròpia.

6.2.3. Escenari 3: inversor coneixedor del mercat

En l'últim escenari s'ha tingut en compte que el treballador està al dia de les fluctuacions dels mercats financers i sap gestionar els seus estalvis per tal d'obtenir-ne la major rendibilitat. Al final de la seva vida laboral l'inversor ha aconseguit 373.404,12 € en el seu compte individual. Per tant la pensió mensual que li pertocarà serà de **1.555,85 €**.

Si analitzem la diferencia entre els costos incorreguts amb la AFP i els interessos rebuts pel rendiment dels seus estalvis trobem que el resultat és una altra cop positiu. L'inversor obté uns beneficis de 58.494,44 € en el seu fons de pensions. Aquest és el cas més favorable dels tres escenaris ja que el treballador no s'ha quedat estàtic amb el mateix fons d'inversió durant tota la seva vida laboral sinó que ha anat canviant la seva predisposició a assumir riscos segons el cicle en que es trobava l'economia.

Taula 10: Beneficis extrets per part de X coneixedor del mercat en un sistema de capitalització.

Aportacions de X a l'AFP	314.909,68 €
Retorn de l'AFP a X	373.404,12 €
BENEFICI/PÈRDUA	58.494,44 €

Font: pròpia.

6.3. Resultats del cas aplicat

L'elaboració d'aquest cas aplicat ha permès veure d'una forma exemplificada el benefici que reporta per al contribuent un sistema de pensions de repartiment com l'espanyol front un de capitalització com és el xilè.

El cas contemplat ha estat extrem en tots els sentits ja que s'ha optat per analitzar sistemes de repartiment i capitalització purs i l'individu escollit per al càlcul de la pensió ha tingut una vida laboral ininterrompuda i amb una base de cotització creixent a un ritme continu. No obstant, aquest exercici és suficient per poder veure les diferències reals que existeixen entre ambdós sistemes, no tant sols a nivell de beneficis monetaris sinó també en termes d'estabilitat i de benestar social.

Els resultats són clars i prou significatius com per arribar a la conclusió de que el sistema de la Seguretat Social espanyola de repartiment és el que li reporta majors beneficis al contribuent sense cap dubte. A més, el sistema de capitalització xilè no tant sols mostra unes pensions més baixes en tots els escenaris plantejats sinó que deixa als treballadors en un escenari d'incertesa i inseguretat degut a la vinculació amb els mercats de valors.

Per altra banda, si comparem el nivell de poder adquisitiu que tenia X en l'últim any de la seva vida laboral amb el nivell en el que aquest es situa en els anys de jubilació veiem que canvia molt d'un sistema a un altre. En el sistema de repartiment aquest no veu modificat el seu poder adquisitiu ja que la pensió que percep és pràcticament del mateix import que l'últim sou que va tenir. En canvi en el sistema de capitalització la diferència entre l'últim sou i la primera pensió és de 1000€ menys.

Per tant, podríem dir que des de la perspectiva dels treballadors no és factible recolzar un canvi de sistema que el condueixi a la privatització.

No obstant, una visió individual favorable no pot portar sempre a una visió global factible. En els últims anys s'han evidenciat les dificultats amb les que ha de lidiar el nostre sistema de repartiment per poder garantir unes pensions, que si bé han estat adquirides per dret, són prou altes i cada cop amb un major període a pagar per cada jubilat.

“Recibimos del Sistema Público de Pensiones más de lo que aportamos al mismos. El SPP ofrece duros a cuatro pesetas. El problema es que no es sostenible. Muchos lo han intentado, pero el sistema colapsa siempre” Álbarez (2013).

7. PROPOSTES

Un cop analitzat el Sistema de Pensions Espanyol, les adversitats demogràfiques i socials a les que ha de fer front, les alternatives de sistemes que existeixen i la perspectiva individual que té un cotitzant, es pot passar a plantejar algunes de les possibles solucions i alternatives per poder pal·liar el problema. En aquest punt es fa un recull de les propostes de diferents autors per veure la diversitat d'opinions i la polèmica que es destapa quan s'obre el debat sobre quin camí ha de seguir el sistema de pensions.

Tot i haver estudis que recolzen propostes ben diferents, en la major part d'ells trobem un punt en comú: les reformes paramètriques dutes a terme fins al moment tant sols estan allargant en el temps el moment de reformar el sistema des de les seves bases. En són exemples l'augment de l'edat de jubilació, dels anys a contemplar per al càlcul de la pensió inicial, el factor de sostenibilitat, etc. Per tant, s'ha d'anar més enllà si el que es vol és obtenir resultat diferents.

Ha resultat interessant analitzar les propostes fetes per José Piñera, ministre de Treball i Previsió social de Xile i responsable de la reforma radical del sistema, ja que l'any 1996 ja va redactar les directius que s'havien de seguir a Espanya per salvar un sistema que literalment: *"Está abocado, desde una perspectiva económica, a la quiebra"*. Ell planteja l'alternativa radical que va implementar a Xile de convertir el sistema de repartiment a un purament de capitalització (sempre mantenint una pensió mínima garantida per l'Estat). No obstant posa molt d'èmfasi amb la importància de canviar d'un sistema a un altre d'una forma gradual: *"Consiste en darle a todos los trabajadores menores de 45 años que actualmente pertenecen al sistema de pensiones de reparto, la libertad de optar por cambiarse a un sistema de capitalización individual administrado por empresas privadas especializadas. Los que ingresen en el futuro a la fuerza de trabajo acceden automáticamente al sistema de capitalización individual. A los trabajadores mayores de 30 años que decidan cambiarse, el Estado les entrega un Bono de Reconocimiento que les compense, total o parcialmente (según la edad), por las contribuciones realizadas en el sistema de reparto"* (Piñera, 1996). En aquest estudi s'aposta clarament per una opció rotunda. És més, segons els autors, tot el que pot aportar aquest canvi resultarà positiu tant a nivell individual com agregat. No obstant, en aquest treball, a partir del cas aplicat, s'ha pogut comprovar que almenys a nivell individual no s'obté una millora paretiana amb el canvi de sistema.

Álvarez (2013), en el seu llibre *"Un sistema de pensiones sostenible"* fa un seguit de propostes per tal de canviar el rumb que està seguint el sistema. Totes elles van encarades a l'adaptació al sistema suec explicat en aquest treball en el punt 5.2. Aquest argumenta que la clau per a que un sistema de pensions sigui sostenible és que ha d'existir un equilibri entre els ingressos i despeses de la Seguretat Social. No

obstant, s'està contínuament intentar reduir les despeses mitjançant les retallades en pensions provocades per les mesures paramètriques que s'han dut a terme. És per això que s'hauria d'apostar per mesures que permetin **augmentar les contribucions** i no tant reduir les pensions. Segons l'autor, un augment de les contribucions d'un 20% situaria el Fons de Reserva de la Seguretat Social al voltant del 20% del PIB. Fet que motivaria la confiança dels inversos estrangers. A més, aquest estableix la necessitat de treure la càrrega d'algunes pensions a la Seguretat Social fent que les assumeixi el sector privat. Literalmentment diu : *"No estamos hablando de recortar prestaciones, sino de no asumir pensiones que no estén debidamente justificadas"*. Per això proposa que els treballadors aportin part de les seves remuneracions a un **sistema privat de forma obligatòria** de forma que a partir d'un nivell determinat de base de cotització es comencin a fer aportacions definides per a la jubilació i prestacions definides per a invalidesa i defunció. Aquest també recolza la idea de que tots els empleats tinguin accés a un pla d'ocupació en el que cada un pugui efectuar aportacions de forma voluntària al seu pla de jubilació.

Per altra banda, Carlos Herrera, membre del Comitè de Serveis a Associats de EFPA España, també veu la solució en el camí d'expandir entre la societat la necessitat d'optar per un complement privat a les seves pensions. Concretament afirma que: *"Para complementar la diferencia que existirá entre el último salario en activo y la pensión de jubilación no queda más remedio que el ciudadano ahorre de forma privada y que se promuevan incentivos fiscales permanentes para su desarrollo"* (Herrera, 2015). És a dir que Herrera es basa amb la previsió de que les pensions cada cop seran més baixes degut a les mesures paramètriques que s'estan prenent i les dificultats del sistema actual per poder garantir un nivell de pensions tan alt com havia estat fent fins ara. Per això creu que les persones de forma individual han de preveure aquesta disminució de poder adquisitiu futura des de ben aviat i no deixar-ho per als últims anys de vida laboral, ja que és la previsió la que farà que els estalvis puguin situar el poder adquisitiu dels jubilats al mateix nivell que en la seva condició de treballadors.

No obstant, a pesar de les diferents metodologies o reformes concretes que proposa cada autor el punt en comú està en apostar pel sector privat. Ja sigui de forma voluntària u obligatòria. A més, amb els que també estan d'acord és amb la necessitat de que **els contribuents estiguin al dia de quina és la situació de la seva pensió** en tot moment. D'aquesta forma, afirma Carlos Herrera, la població seria més conscient de la necessitat d'estalvi i no es trobarien amb sorpreses en el moment de la jubilació.

Un estudi realitzat pel banc ING deixa veure la poca consciència dels espanyols vers els fons de pensions. En concret Un 83% de les persones enquestades afirmen saber poc o res sobre aquests fons. A més, el 95% dels espanyols que tenen un pla de pensions no sap les comissions que té o pensa que són zero i el 20% creu que no tenen rendibilitat, 1 de cada 3 diu que no tenen avantatges fiscals i més del 50% creu que només es pot

recuperar la inversió en certes ocasions (ING, 2015). Per tant queda clar que a Espanya no es pot implantar un sistema que aposti per la gestió privada de les pensions (o part d'elles) si abans no s'aconsegueix que les persones coneguin millor en que estan invertint els seus diners, quins costos els està implicant i quins beneficis poden obtenir. Tant sols les persones que en són conscients de quines repercussions tenen els seus estalvis d'avui en el seu futur, tindran incentius a participar i a posar de la seva part per millorar la seva situació al moment de la jubilació.

8. CONCLUSIONS

Després d'analitzar el funcionament del Sistema de pensions actual a Espanya i la situació en la que es troben les dades demogràfiques i socials estudiades ha quedat clar que la compatibilitat del sistema amb la situació actual d'aquestes variables és escassa. La baixa natalitat, l'envelliment de la població, les altes taxes d'atur i la disminució en les bases de cotització fan que les perspectives de futur del sistema no siguin gaire esperançadores si l'opció que s'escull és quedar-se de braços creuats.

Al respecte de tot lo anterior, s'ha pogut veure que les reformes que s'han dut a terme a Espanya durant els últims anys no han aconseguit resoldre el problema des de les seves arrels. Les reformes del tipus augmentar l'edat de jubilació, la introducció del factor de revalorització, etc., en tot cas el que estan fent és aconseguir mantenir en peu el Sistema Públic de Pensions de repartiment. No obstant, no pel fet que li estiguin allargant la vida significa que gaudeixi de salut per poder-se mantenir en bon estat. Bona prova d'això són les previsions de disminució del poder adquisitiu dels futurs pensionistes que hauran de fer front a situacions com que la seva pensió es revaloritzi per sota de l'IPC. Per tant, aquest és el punt en el que cal pensar si realment té sentit conservar un sistema que té la funció de garantir el benestar de les persones, arribada l'edat de jubilació, si en realitat no està aconseguint el seu propòsit.

A pesar de tot això, en el moment de cerca d'informació per a l'elaboració d'aquest treball s'ha pogut observar la facilitat amb la que es dona immediatament per inviable l'actual sistema. Les propostes per fer un pas cap a la privatització o cap a un sistema capitalitzat de pensions són les que més predominen en l'actualitat i segurament sigui la mesura més recurrent. No obstant, en aquest treball s'ha deixat constància de que l'actual sistema (en unes condicions idònies) reporta el major benefici als contribuents retornant tot el seu esforç durant la vida laborat i garantint un bon nivell econòmic als jubilats.

El Sistema Públic de Pensions es manté si hi ha les suficients cotitzacions per poder fer front al pagament de les pensions. Per tant, les alternatives a acabar amb el SPP, el que ens estan dient és que degut a no tenir suficients cotitzacions no es poden pagar

les pensions i per tant s'ha d'acabar amb l'actual SPP. No obstant, l'altra opció és aconseguir tenir suficients cotitzacions per no haver d'acabar amb el SPP.

Sens dubte, l'actual situació de l'economia espanyola fa que l'escenari sigui molt complex però, no es pot pretendre solucionar el problema de les pensions mantenint el problema d'atur i precarietat laboral. De res serveix canviar a un sistema més capitalitzat si les persones tenen feines inestables, intermitents i que no els donen marge a l'estalvi ni a la seguretat. Aquest problema no el soluciona ni un sistema de repartiment ni un sistema de capitalització. Per això la solució està en incentivar la creació d'empreses, que acabaran generant llocs de treball, que faran augmentar les cotitzacions i la capacitat d'estalvi de les persones. L'estabilitat que això els reportarà farà que per als joves d'avui dia el fet de tenir fills no els generi incertesa i per tant s'estimularà la taxa de natalitat. S'ha de tenir en compte que a Espanya cada autònom ha de pagar 260€ al mes mentre que a altres països com Holanda es paguen 53€ anuals. A més a més, l'alt nivell de frau a la Seguretat Social no fa cap favor al sistema (EFE, 2015). Aquí es podria entrar en dades, que no pertocuen al present treball, del nivell d'economia submergida existent a Espanya entre la qual es deixen escapar grans quantitats de cotitzacions que mai es disposaran per fer front al pagament de pensions.

El que es vol dir amb tot això és que un sistema que pot reportar tants beneficis als treballadors no es pot deixar perdre i apostar cegament per una alternativa que deixa el futur dels pensionistes en mans dels sector privat. En tot cas, es pot desenvolupar un sistema proper al suec on no han deixat perdre el sistema de repartiment al complet però, han creat un sistema mixt on les persones aporten tant a les pensions actuals com a les seves pròpies pensions futures. Si bé és cert, s'ha d'incentivar a les persones a que comencin a programar la seva jubilació des de ben aviat sent coneixedors de quines condicions són les que aquests estan acceptant i quins beneficis acabaran percebent. Per això, una millor informació i claredat tant en el sistema públic com privat ajudaran a que les persones siguin lliures d'escollir si volen complementar o no la seva pensió contractant un pla de jubilació addicional.

No obstant, com ja he dit i torno a remarcar perquè em sembla el més important: per resoldre un problema s'ha d'anar a buscar quina ha estat la causa que l'ha ocasionat. En el cas de les pensions el problema és la incertesa sobre si es podrà fer front a les futures pensions i crec que molts cops s'apunta la causa, equívocament, al fet que el sistema és de repartiment i per això s'aposta per un canvi d'aquest sense pensar que això no resol el problema d' incertesa dels futurs jubilats. Potser en realitat la causa del problema de les pensions es troba en la ineficiència a l' hora d'incentivar que el sistema funcioni i per tant tingui un bon nivell de cotitzacions per satisfer les pensions. Per aquest motiu, si es vol solucionar el problema s'han de gastar més esforços intentant atacar a les veritables causes de perquè no hi ha prou cotitzacions i no tant

en buscar receptes que deixin en situació de desemparament a aquells que menys recursos tenen i que més necessiten d'un sistema públic que els empari.

9. REFERÈNCIES

LLIBRES, ARTÍCLES I ESTUDIS

- Álvarez, M. (2013). Un sistema de pensiones sostenible. España: Observatorio de pensiones de Caser.
- Blaquez, T. (2013). ¿Qué bolsa ha sido más rentable en los últimos años?. 04/04/2016, de Invesgrama Lloc web: <https://invesgrama.com/estrategias-de-inversion/que-bolsa-ha-sido-mas-rentable/>
- Cadarso, M^aA i Febrero, E. (25 març de 2003). Sistemas de reparto versus sistemas de capitalización. Algunas reflexiones críticas.. 04/04/2016, de Universidad de Castilla-La Mancha.
- Calderón, Í. (2015). Cada asalariado aporta a la Seguridad Social 6.200 euros al año, un 24% más que antes de la crisis. El Economista, Lloc web: <http://www.eleconomista.es/economia/noticias/6517691/03/15/Cada-asalariado-aporta-a-la-Seguridad-Social-6200-euros-al-ano-un-24-mas-que-antes-de-la-crisis.html>.
- Hernández, L. (2015). Pensiones: Claves del modelo sueco y por qué es tan justo y sostenible. 12/03/2016, de Inversión y Finanzas Lloc web: <http://www.finanzas.com/noticias/economia/20150915/pensiones-claves-modelo-sueco-3237570.html>
- Herrera, C. (2015). “Las reformas del sistema público de pensiones no acabarán aquí”. 10/05/2016, de Instituto BBVA de pensiones Lloc web: <https://www.jubilaciondefuturo.es/es/blog/las-reformas-del-sistema-publico-de-pensiones-no-acabaran-aqui.html>
- Piñera, J i Weinstein, A. (1996). Una propuesta de reforma del sistema de pensiones en España. 8/05/2016, de International Center for Pension Reform (ICPR) Lloc web: <http://www.elcato.org/una-propuesta-de-reforma-del-sistema-de-pensiones-en-espana>

- Saiz, L. (2016). "El sistema de pensiones español es financieramente insostenible". 24/05/2016, de Expansión Lloc web: <http://www.expansion.com/juridico/actualidad-tendencias/2016/02/28/56d09341268e3e7b348b4630.html>
- Sala-i-Martin, X. (1996). La Reforma de las Pensiones en España: Comentario. 11/05/2016, de Universitat Pompeu Fabra Lloc web: <http://www.columbia.edu/~xs23/papers/herce.pdf>
- Settergren, O. (2006). Balance de la reforma de la Seguridad Social sueca. Revista del Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, 5/03/2016.
- Vélez, JS. (2014). Pensiones: ¿Y por qué no imitamos a Suecia o Chile?. 25/03/2016, de El imparcial Lloc web: <http://www.elimparcial.es/noticia/128352/opinion/>

LEGISLACIÓ I CONTINGUT WEB

- BOE nº 309. (2013). Factor de sostenibilidad de la pensión de jubilación. A la Ley 23/2013, de 23 de diciembre, reguladora del Factor de Sostenibilidad y del Índice de Revalorización del Sistema de Pensiones de la Seguridad Social.(4). Madrid.
- BOE nº 309. (2013). Índice de revalorización. A la Ley 23/2013, de 23 de diciembre, reguladora del Factor de Sostenibilidad y del Índice de Revalorización del Sistema de Pensiones de la Seguridad Social.(5). Madrid.
- BOE (1978). DE LOS DERECHOS Y DEBERES FUNDAMENTALES. En Constitución Española de 27 de diciembre de 1978 (Preceptos sobre protección social)(Art. 41). Espanya
- Canal Jubilación. (2015). En España, hay 2,41 afiliados por cada pensionista. 02/05/2016, de Jubilación Canales Mapfre Lloc web: <https://www.jubilacionypension.com/planes-fondos/planes-pensiones/en-espana-hay-241-afiliados-por-cada-pensionista>
- Canal Jubilación. (2015). La tasa de dependencia en España se habrá duplicado en 2050. 02/05/2016, de Jubilación Canales Mapfre Lloc web: <https://www.jubilacionypension.com/planes-fondos/planes-pensiones/la-tasa-de-dependencia-alcanzara-el-60-en-2050/>

- Dirección General de Ordenación de la Seguridad Social (2007). Presupuesto de la Seguridad Social 2008. Del Ministerio de Empleo y Seguridad Social (p.9-28).
- Dirección General de Ordenación de la Seguridad Social (2008). Presupuesto de la Seguridad Social 2009. Del Ministerio de Empleo y Seguridad Social (p.9-28).
- Dirección General de Ordenación de la Seguridad Social (2009). Presupuesto de la Seguridad Social 2010. Del Ministerio de Empleo y Seguridad Social (p.9-28).
- Dirección General de Ordenación de la Seguridad Social (2010). Presupuesto de la Seguridad Social 2011. Del Ministerio de Empleo y Seguridad Social (p.9-28).
- Dirección General de Ordenación de la Seguridad Social (2011). Presupuesto de la Seguridad Social 2012. Del Ministerio de Empleo y Seguridad Social (p.9-28).
- Dirección General de Ordenación de la Seguridad Social (2012). Presupuesto de la Seguridad Social 2013. Del Ministerio de Empleo y Seguridad Social (p.9-28).
- Dirección General de Ordenación de la Seguridad Social (2013). Presupuesto de la Seguridad Social 2014. Del Ministerio de Empleo y Seguridad Social (p.9-28).
- Dirección General de Ordenación de la Seguridad Social (2014). Presupuesto de la Seguridad Social 2015. Del Ministerio de Empleo y Seguridad Social (p.9-28).
- EFE. (2014). Más de 700 detenidos por estafar 20,5 millones creando empresas falsas. 11/05/2016, de CincoDías Lloc web: http://cincodias.com/cincodias/2014/05/14/economia/1400048803_166614.html
- EFE. (2015). El número de abuelos que ayuda económicamente a sus hijos y nietos aumenta hasta el 80%. 28/03/2016, de 20 minutos Lloc web: <http://www.20minutos.es/noticia/2550019/0/numero-abuelos-ayuda/economica-hijos-nietos/aumenta-80-porciento/>
- Help Age Internacional. (2015). Global Age Watch Index. 15/02/2016, de Help Age Lloc web: <http://www.helppage.org/global-agewatch/>
- INE Notas de prensa 28 d'octubre de 2014.

- ING (2015). TENDENCIAS CLAVE de los españoles ante la jubilación. 10/05/2016, de ING Direct #informeNaranja Lloc web: <https://www.ingdirect.es/sobre-ing/prensa/pdf/InformeNaranja2014.pdf>
- Instituto BBVA de pensiones. (2016). Índice de revalorización de las pensiones públicas. 01/04/2016, de Mi jubilación Lloc web: <https://www.jubilaciondefuturo.es/es/blog/indice-de-revalorizacion-de-las-pensiones-publicas.html>
- Seguridad Social. (2016). Principios y directrices del Sistema de la Seguridad Social. 10/02/2016, de Aula de la Seguridad Social Lloc web: http://www.seg-social.es/Internet_1/PortalEducativo/Profesores/Unidad0/index.htm
- Seguretat Social. (2016). Pensionistas Modalidades y Clases. 02/02/2016, de Ministerio de Empleo y Seguridad Social Lloc web: http://www.seg-social.es/Internet_1/Pensionistas/Pensiones/ModalidadesClases/index.htm
- Seguretat Social. (2016). Requisits per a la jubilació ordinària del Règim General. 21/04/2016, de Seguridad Social Lloc web: http://www.seg-social.es/Internet_1/Trabajadores/PrestacionesPension10935/Jubilacion/RegimenGeneral/Jubilacionordinaria/Requisitos/index.htm
- Seguretat Social. (2016). Fuentes de financiación. 28/03/2016, de Seguridad Social Lloc web: http://www.seg-social.es/Internet_1/PortalEducativo/Profesores/Unidad5/Financiacion/Fuentes/index.htm
- Superintendencia de Pensiones. (2016). Sistema de AFP. 3/04/2016, de SP Lloc web: <http://www.saftp.cl/portal/orientacion/580/w3-propertyvalue-6158.html>
- Vida Caixa. (2015). Com són els sistemes de pensions al món?. 27/03/2016, de Vida Caixa Blog Lloc web: <https://www.vidacaixa.es/blog/ca/com-son-els-sistemes-de-pensions-al-mon/>